

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

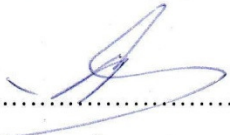
สิริพร ทองประเสริฐ

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
สิงหาคม 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ สิริพร ทองประเสริฐ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

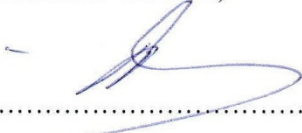
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.ชนวิน ทองแพง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.สมุทร ชำนาญ)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธาน
(ดร.ชนวิน ทองแพง)

..... กรรมการ
(ดร.สมุทร ชำนาญ)

..... กรรมการ
(ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 8 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและช่วยแนะนำ
แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง จาก ดร.ชนวิน ทองแพง ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลักงานนิพนธ์
ดร.สมุท ชำนาญ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และ ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู ซึ่งเป็นกรรมการสอบงานนิพนธ์
ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านดังปรากฏชื่อในงานนิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้
ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม รวมทั้งข้อเสนอแนะ
ที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ครูผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ผู้อำนวยการโรงเรียน
ในอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี และผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี
เขต 1 ที่กรุณาให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่บุพการี
บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ได้อบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทาง
ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตรงเท่าทุกวันนี้

สิริพร ทองประเสริฐ

58950140: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ/ สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ/ ผู้บริหารสถานศึกษา/
โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี
เขต 1

สิริพร ทองประเสริฐ: ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 (THE RELATIONSHIP BETWEEN
INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND ACADEMIC
ADMINISTRATION COMPETENCIES OF SCHOOL IN AMPHOE KAENG HANG MAEO
UNDER THE OFFICE OF CHANTHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1)
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: ธนวิน ทองแพง, กศ.ด., สมุทร ชำนาญ, กศ.ด. 136 หน้า. ปี พ.ศ.
2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่
ครูโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 142 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีค่า
อำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .44-.86 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้
ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน
ในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
โดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ
โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

58950140: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed.

(EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: INSTRUCTIONAL LEADERSHIP/ ACADEMIC ADMINISTRATION

COMPETENCIES/ SCHOOL ADMINISTRATORS/ SCHOOL IN AMPHOE

KAENG HANG MAEO UNDER THE OFFICE OF CHANTHABURI

PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

SIRIPORN THONHPRASERT: THE RELATIONSHIP BETWEEN INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND ACADEMIC ADMINISTRATION

COMPETENCIES OF SCHOOL IN AMPHOE KAENG HANG MAEO UNDER THE OFFICE OF CHANTHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1. ADVISORY COMMITTEE:

THANAWIN THONGPANG, Ed.D., SAMOOT CHAMNAN, Ed.D. 136 P. 2017.

The purposes of this research were to study the relationship between instructional leadership of school administrators and academic administration competencies of school in Amphoe Kaeng Hang Maeo under the office of Chanthaburi Primary Educational Service Area 1. The sample used in this research was 142 school teachers in schools Amphoe Kaeng Hang Maeo under the office of Chanthaburi Primary Educational Service Area 1 in 2016 from stratified random sampling by the size of school. The research instrument was a five-rating-scale questionnaire. The item-discrimination power was .44-.86 and reliability value was at .98. The statistics used for analyzing the data were percentage, Arithmetic Mean (\bar{X}), Standard Deviation (SD) and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The findings of the research were as follows:

1. The instructional leadership of school administrators schools in Amphoe Kaeng Hang Maeo under the office of Chanthaburi Primary Educational Service Area 1 overall was at a high level.
2. Academic Administration Competencies of School Administrators in schools in Amphoe Kaeng Hang Maeo under the office of Chanthaburi Primary Educational Service Area 1 overall was at a high level.
3. The relationship between instructional leadership of school administrators and academic administration competencies of schools in Amphoe Kaeng Hang Maeo under the Office of Chanthaburi Primary Educational Service Area 1 was positively correlation in every high level at the .01 level of statistically significance.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
คำถามในการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
การบริหารจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.....	10
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	14
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ.....	36
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับสมรรถนะการบริหาร งานวิชาการ โรงเรียน.....	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	62
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	68
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	89
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
อภิปรายผล.....	92
ข้อเสนอแนะ.....	106
บรรณานุกรม.....	110
ภาคผนวก.....	119
ภาคผนวก ก.....	120
ภาคผนวก ข.....	124
ภาคผนวก ค.....	133
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	136

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	69
2	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน.....	76
3	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	77
4	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร.....	78
5	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา.....	79
6	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนาบุคลากร.....	80
7	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ.....	81
8	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา.....	82
9	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน.....	83

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้.....	84
11	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.....	85
12	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา....	86
13	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้.....	87
14	ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient)	88
15	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.....	134
16	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.....	135

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ระบบการบริหารการศึกษาของไทย เป็นระบบที่พัฒนาการควบคู่กับการพัฒนาประเทศ ในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน มีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด เพื่อให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาประเทศ ระบบการบริหารการศึกษาของไทย ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงมาจากการปฏิรูปการศึกษา และเป็นไปตามแนวทางของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็น กฎหมายการศึกษาฉบับแรกของไทย (ภารดี อนันต์นารี, 2557, หน้า 236) งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักนายกรัฐมนตรีย, 2545) มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหาร จัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และ การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (ภารดี อนันต์นารี, 2557, หน้า 280-281) การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาและถือเป็นภารกิจหลัก ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะ จุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษา ดังนั้น คุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาจึงอยู่ที่งานด้านวิชาการ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 17) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้นำในการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้บริหารงานวิชาการ มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยให้ความสำคัญกับ การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดความเป็น มืออาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ รักเพื่อนมนุษย์ รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และมีคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ครูผู้สอนจะต้องปรับปรุงพัฒนาทักษะ และประสบการณ์ในการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ ความต้องการและเจตคติ ของผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สมุทร ชำนาญ, 2559)

ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานด้านวิชาการ ความเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะทำให้เกิดกิจกรรม การเรียนการสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพ ไซยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 187) ได้สรุปแนวคิด ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยมีองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 3) ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา 4) ด้านการพัฒนา บุคลากร 5) ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ 6) ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ สมรรถนะในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาก็เป็นสมรรถนะสำคัญที่จะทำให้ การบริหารงานวิชาการนั้นประสบผลสำเร็จ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 27) ได้กำหนด สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ 4 ด้าน ดังนี้ คือ 1) ด้านการบริหาร จัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษา 4) ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้บริหาร สถานศึกษาจึงควรพัฒนางานวิชาการ ซึ่งเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียน เพื่อจะได้นำความรู้ความสามารถไปใช้ในการปฏิบัติงานและส่งผลให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

จากการรายงานผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (O-NET) ผลทดสอบในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558 ทั้ง 5 กลุ่มสาระ มีค่าเฉลี่ย ในระดับประเทศ ร้อยละ 44.98 และค่าเฉลี่ยในระดับเขตพื้นที่การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 52.38 โดยโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว มีผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (O-NET) ทั้ง 5 กลุ่มสาระ ดังนี้ โรงเรียนบ้านชอยสอง มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 56.59 โรงเรียนวัดเขาวงกต มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 56.14 โรงเรียนบ้านประแกต มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 46.77 โรงเรียนบ้านหนองแจ็กสร้อย มีคะแนน เฉลี่ยร้อยละ 46.69 โรงเรียนบ้านหนองบัวทอง มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 45.60 โรงเรียนบ้านวังไม้แดง มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 45.10 โรงเรียนบ้านเนินจำปา มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.42 โรงเรียน วัดแก่งหางแมว มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.11 โรงเรียนบ้านช่องกะพัด มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 43.78 โรงเรียนบ้านบ่อไฟไหม้ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 43.03 โรงเรียนวัดขุนซ่อง มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 43.03 โรงเรียนวัดขุนซ่อง สาขาบ้านโป่งเกตุ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 42.31 โรงเรียนบ้านโป่งวัว มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 42.30 โรงเรียนบ้านคลองครก มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 42.03 โรงเรียน บ้านวังอีแอ่น มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 41.15 และโรงเรียนบ้านโคกวัด มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.23 ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมของโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว ทั้งหมด 16 โรงเรียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 45.16 ต่ำกว่าร้อยละ 50 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1, 2559, หน้า 32-38) ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะเป็นผู้นำ

ทางวิชาการ ที่จะต้องให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมงานวิชาการ สร้างความร่วมมือกับทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา ส่งเสริมพัฒนาครูให้มีรู้ความสามารถ จัดการเรียนการสอนได้อย่าง มีประสิทธิภาพและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการและสมรรถนะ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของงานวิชาการ ในสถานศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการนำมาเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการและสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอ แก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

คำถามในการวิจัย

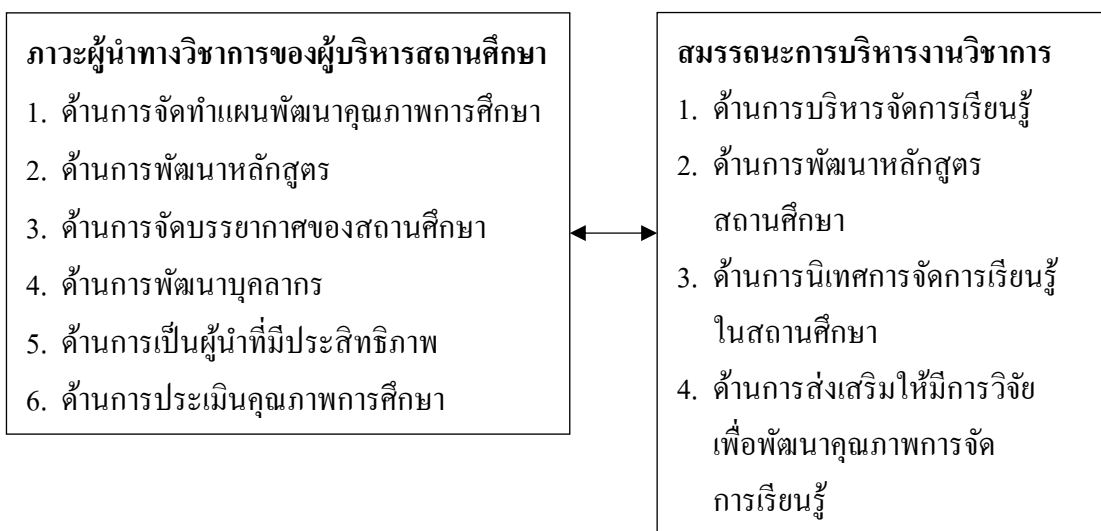
1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน ในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยอาศัยการสรุปแนวคิดด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของ ไชยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 187) โดยมีองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 3) ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร 5) ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ 6) ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา และแนวคิดด้านสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานที่ 3 การบริหารด้านวิชาการของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 27) ได้กำหนดสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ 4 ด้าน ดังนี้ คือ 1) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา 4) ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำมากำหนดเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย มีดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไปปรับใช้ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนไปปรับใช้ เพื่อการปรับปรุง พัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเพื่อให้การบริหารงานวิชาการบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนไปปรับใช้ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional leadership) โดยอาศัยการสรุปแนวคิด ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของ ไชยา ภาวะบุตร (2551, หน้า 187) โดยมีองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 3) ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร 5) ด้านการเป็นผู้นำ

ที่มีประสิทธิภาพ 6) ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา และแนวคิดด้านสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานที่ 3 การบริหารด้านวิชาการ ของ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 27) ได้กำหนดสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ 4 ด้าน ดังนี้ คือ

- 1) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้
- 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 3) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา
- 4) ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 225 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2559 ผู้วิจัย ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 142 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

3.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกเป็นตัวแปรย่อย 6 ตัวแปร ดังนี้

3.1.1 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

3.1.3 ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา

3.1.4 ด้านการพัฒนาบุคลากร

3.1.5 ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

3.1.6 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

3.2 สมรรถนะการบริหารงานวิชาการจำแนกเป็นตัวแปรย่อย 4 ตัวแปร ดังนี้

3.2.1 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้

3.2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3.2.3 ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

3.2.4 ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

นียมศัพท์เฉพาะ

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึงบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ประกอบด้วย องค์ประกอบ 6 ด้าน คือ

1.1 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง ผู้บริหารจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาแผนการปฏิบัติการระดมทรัพยากร การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายและแหล่งวิทยาการภายนอก เพื่อให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ดีขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงและความต้องการท้องถิ่น โดยทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.3 ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อม ในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ให้มีความสำคัญกับบุคลากรในสถานศึกษา สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

1.4 ด้านการพัฒนาบุคลากร หมายถึงการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีขึ้น ด้วยวิธีการที่หลากหลาย สามารถพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ

1.5 ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ หมายถึงการที่ผู้บริหารมีทักษะในการจูงใจบุคลากรในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ได้รับความไว้วางใจ ในการบริหารงานมีความโปร่งใสในการบริหารงาน มีจริยธรรม นำองค์กรสู่เป้าหมาย และ ทิศทางที่กำหนด

1.6 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการกำหนดแนวปฏิบัติ ในการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยมีการกำหนดมาตรฐาน การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพการประเมินคุณภาพผลผลิตของสถานศึกษาโดยรวม และประเมินความพึงพอใจ ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

2. สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ทักษะหรือความสามารถของผู้บริหาร สถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ที่เป็นลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้

ทักษะความสามารถ ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้ให้ข้อมูลจากบทบาทหน้าที่และมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ คือ

2.1 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้ครูได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ เน้นการจัดบรรยากาศห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ผลิตและใช้สื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงอย่างหลากหลายและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนานักเรียน

2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร และสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรไปใช้ การบริหารจัดการการใช้หลักสูตร การนิเทศ การติดตาม และประเมินผลการใช้ การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

2.3 ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติภารกิจการสอนได้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้ให้สูงขึ้น สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู มีกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา

2.4 ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สามารถส่งเสริมบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในกลุ่มครูผู้สอน

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ที่รักษาการในตำแหน่งดังกล่าวของโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2559

4. ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2559

5. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การบริหารจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
3. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ
4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ
โรงเรียน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

สภาพทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 (2559) เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2544 โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 เป็นผู้บริหาร และแบ่งงานออกเป็น 8 กลุ่มงาน ตามประกาศตามกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ. 2553 และเพิ่มเติม (ลงในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 127 ตอนพิเศษ 109 วันที่ 14 กันยายน 2553) ดังนี้

1. กลุ่มอำนาจการ
2. กลุ่มบริหารงานบุคคล
3. กลุ่มนโยบายและแผน
4. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
5. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

6. กลุ่มบริหารการเงินและสินทรัพย์
7. กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน
8. หน่วยตรวจสอบภายใน
9. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ภารกิจสำนักงานเขตพื้นที่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงานทางการศึกษา ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษา พ.ศ. 2546 ดังนี้

ก. ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 36)

ข. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้ (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ) และกฎหมายอื่น

ค. มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น

2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ และกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา

4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา

5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

7. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา

10. ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ด้านการศึกษา

11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่ การศึกษา

12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ ของผู้ใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่มอบหมาย

วิสัยทัศน์

ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงเสมอภาค มีคุณธรรม นำความรู้ มีวิถีชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณภาพตามมาตรฐาน โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ของสังคม

พันธกิจ

ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม นำความรู้ มีวิถีชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป้าประสงค์

ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานตามสิทธิอย่างทั่วถึง เสมอภาค และเต็มตามศักยภาพ

กลยุทธ์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาการศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ

กลยุทธ์ที่ 1 เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มีวิถีชีวิตตาม หลักเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ระดับแผนงาน

1.1 เร่งพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและทักษะชีวิต

1.2 ส่งเสริมวิชาชีพที่สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาสังคมโลกปัจจุบัน

และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- 1.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพและตามรอยพระยุคลบาท
- 1.4 ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความก้าวหน้าและเป็นผู้นำในวิชาชีพ
- กลยุทธ์ที่ 2 สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา
- กลยุทธ์ระดับแผนงาน
- 2.1 สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา
- 2.2 ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย
- กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ
- กลยุทธ์ระดับแผนงาน
- 3.1 ส่งเสริมพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา
- 3.2 ส่งเสริม สนับสนุนระบบประกันคุณภาพการศึกษา
- 3.3 ส่งเสริมพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน
- 3.4 พัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้
- 3.5 ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
- 3.6 ปรับปรุงระบบการเรียนการสอนภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน ให้สามารถสื่อสารและใช้งานได้ รวมทั้งคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และคอมพิวเตอร์อย่างครบวงจร
- 3.7 ส่งเสริมพัฒนาอัจฉริยภาพและความเป็นเลิศ
- 3.8 ส่งเสริม สนับสนุนการแข่งขันวิชาการในระดับสากล
- 3.9 พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษาขนาดเล็ก
- 3.10 เร่งรัดการลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการและการบริการที่เป็นเลิศ
- 3.11 พัฒนาระบบการควบคุมภายใน กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน
- 3.12 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วม
- 3.13 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการ การเรียนการสอนและการบริการ
- 3.14 ส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนในรูปแบบที่หลากหลาย
- 3.15 ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานบริหารราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
- 3.16 ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา

3.17 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านอาคารและสิ่งก่อสร้าง

3.18 หนึ่งโรงเรียนหนึ่งนวัตกรรม

3.19 โรงเรียนวิถีพุทธ

3.20 โรงเรียนในฝัน

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่น
ในการจัดการศึกษา

กลยุทธ์ระดับแผนงาน

4.1 ส่งเสริมทักษะทางด้านอาชีพและผลผลิตแก่ผู้เรียน อย่างน้อยหนึ่งอาชีพ
และพัฒนาผลผลิตที่เป็นจุดเด่นของสถานศึกษา

4.2 ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม
ในสถานศึกษาและชุมชน

4.3 ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาร่วมกับชุมชน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญา
ไทยให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

นโยบายด้านการศึกษา

1. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษา
อย่างทั่วถึงและเสมอภาค

2. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ คู่คุณธรรมจริยธรรม บนพื้นฐานความเป็นไทยและมีความเป็นสากล

3. พัฒนาระบบบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสร้างความเข้มแข็ง
ให้สถานศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

ความหมายของภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ หรือการเป็นผู้นำ ได้มีผู้นิยามไว้มากมาย ดังนี้

Wheelen & Hunger (2002, p. 25) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การใช้ทักษะ
และความสามารถเพื่อให้เป้าหมายขององค์กรบรรลุผลสำเร็จและผู้ร่วมงานปฏิบัติงาน
อย่างมีความสุข

Owens (2004, p. 236) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การใช้อิทธิพลเหนือผู้อื่น
เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย ลดความขัดแย้งและสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ตาม

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้ว่า
เป็นการให้ความสำคัญของผู้ร่วมงานและผู้ตาม ให้มองเห็นงานในแง่มุมใหม่ ๆ โดยมีการสร้าง

แรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา หรือการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยผู้นำจะยกระดับ วุฒิภาวะ และอุดมการณ์ของผู้ร่วมงานและผู้ตาม กระตุ้น ชี้นำ มีส่วนร่วมในการพัฒนา ความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตาม ไปสู่ระดับความสามารถที่สูงขึ้น มีศักยภาพมากขึ้น นำไปสู่การบรรลุถึงผลสำเร็จของงานที่สูงขึ้น

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 257) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำกับการบริหาร คือ การกล่าวถึง ความสามารถของบุคคลที่เป็นผู้นำในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้นำต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ที่พร้อมใช้ ความสามารถของตนเองใจคนเพื่อให้ได้มาซึ่งงานที่มีคุณภาพ ในขณะที่ผู้นำใช้ความเป็นผู้นำ ในการบริหารงานอยู่นั้น โดยทั่วไปแล้วไม่สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหน่วยงานได้ แต่อย่างไรก็ตาม ความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยงานย่อมมีความสามารถในการโน้มน้าว ให้ผู้ร่วมงานได้ปฏิบัติงานตามที่ผู้นำต้องการได้ ทั้งนี้ผู้นำต้องมีหลักการสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่สำคัญที่สุด คือ ความรับผิดชอบ

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555, หน้า 189) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางการศึกษาเป็นกระบวนการ อย่างหนึ่งและส่งผลถึงการบริหารซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างมากในการบริหารการศึกษา ผู้นำที่เป็นทางการ คือ บุคคลที่ใช้อำนาจหน้าที่ซึ่งได้มาจากแหล่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ภาวะผู้นำอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร บุคอีกนัยหนึ่งหัวหน้า (ผู้นำ) มีผลกระทบต่อบุคคล หรือกลุ่มบุคคล (ผู้ใต้บังคับบัญชา) ในแง่ที่ว่าเขาเป็นคนออกระบบและคำสั่งในการทำงาน ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้นำสถานศึกษา คือ บุคคลที่ใช้อำนาจหน้าที่ซึ่งได้จากการแต่งตั้ง ที่ถูกต้องตามกฎหมายการทำงานของบุคลากร

การดี อนันต์นาวิ (2557, หน้า 77) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้ว่า หมายถึง กระบวนการและสถานการณ์ที่บุคคลหนึ่งได้เป็นที่ยอมรับให้เป็นผู้นำในกลุ่มและมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มบุคคลนั้น สมาชิกในกลุ่มเชื่อว่ามีความสามารถในการแก้ปัญหา ต่าง ๆ ที่กลุ่มเผชิญอยู่ได้ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่หรือการกระทำของผู้นำในการชักจูงหรือชี้นำ บุคคลอื่นให้ปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

จรรณี เก้าเอียน (2557, หน้า 97) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การสื่อสารถ่ายทอด ให้ผู้อื่นทราบถึงคุณค่าและศักยภาพของตนเองอย่างถ่องแท้จนเข้าใจและมั่นใจด้วยตนเอง เพื่อให้เกิด กระบวนการเตรียมการสั่งการ หรืออำนวยความสะดวกและการใช้อิทธิพลเพื่อให้บุคคล หรือกลุ่มทำตามวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ซึ่งการเตรียมการดังกล่าว ได้แก่ การจูงใจผู้ร่วมงาน การติดต่อสื่อสาร การคาดการณ์ล่วงหน้า การเตรียมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง รวมทั้งการพัฒนา เพื่อสร้างมิตรภาพอันดีร่วมกันระหว่างสมาชิกในองค์กร

จากความหมายของภาวะผู้นำที่ได้ศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้นำหรือผู้บริหารที่สามารถทำให้ผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชา แสดงพฤติกรรมที่มุ่งหวังออกมา โดยอาศัยอำนาจหน้าที่หรือการกระทำของผู้นำหรือผู้บริหาร ในการชักจูงหรือชี้นำบุคคลอื่นให้ปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ได้มีผู้นิยามความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ ไว้หลากหลาย ดังนี้

Wildy and Dimmock (1993, pp. 43-61) ได้กล่าวสรุปว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องสืบเสาะ แสวงหาแนวทางที่ดีและเหมาะสมที่สุด สำหรับการพัฒนาเพื่อความเป็นเลิศทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ จะต้องเป็นบุคคลที่ให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการเป็นหลัก จะต้องสามารถทำวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้กลายเป็นความจริงได้ รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ด้านภาระงานของผู้บริหารเอง หรือการมอบหมายงานให้ผู้อื่นปฏิบัติแทน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย ภาระงานที่สำคัญด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในกระบวนการเรียนการสอน กำกับและติดตามการนิเทศการสอนของครู เป็นกรรมการอำนวยการหรือประสานงาน และส่งเสริมสัมพันธภาพของบุคลากรในสถานศึกษา

นาวา สุขรมย์ (2550, หน้า 13) ได้สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหาร โรงเรียนในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการ ให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

จักรกฤษ วงศ์ชาติ (2551, หน้า 31) ได้สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 8 ด้าน ประกอบด้วย พฤติกรรมการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนาและการใช้หลักสูตร การนิเทศการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจูงใจ การสนับสนุนการจัดการในชั้นเรียน การสนับสนุนการประเมินผลการเรียนของนักเรียน และบรรยากาศในโรงเรียน

นพwana วิภักดิ์ (2551, หน้า 16) ได้สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถ หรือทักษะของผู้บริหาร โรงเรียน ที่แสดงออกถึงความสามารถในการพัฒนางานด้านการเรียนการสอนร่วมกับครู หรือการดำเนินการเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

พิมพิชญา จงเกียรติกาญจน์ (2553, หน้า 15) ได้สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ผู้มีความสามารถในการใช้กลยุทธ์ทั้งการเป็นผู้นำและการบริหารเพื่อนำกลุ่มให้กระทำกิจกรรมทางด้านวิชาการให้บรรลุผลในด้านการพัฒนาในส่วนของ การเรียนการสอน

สมุทร ชำนาญ (2559, หน้า 271) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่บริหารจัดการสถานศึกษาโดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในด้านการเรียนรู้ของนักเรียน และการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดความเป็นมืออาชีพ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายร่วมกันกับคณะครู การกำกับติดตามงานให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการเรียนการสอน การพัฒนาครูให้มีความเป็นมืออาชีพ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และการจัดหาวัสดุ สื่อและทรัพยากรให้ตรงกับความต้องการของครูและนักเรียน

จากความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหารจัดการสถานศึกษา การส่งเสริมและพัฒนางานด้านวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ตลอดจนการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการได้มีนักวิชาการนำเสนอไว้หลากหลาย ดังต่อไปนี้

Carter and Klotz (1990, pp. 36-41) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ต้องให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการและครู ซึ่งได้ชื่อว่า เป็นผู้นำในการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งผู้บริหารในลักษณะดังกล่าวจะยึดถือเอาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา และมีการส่งเสริมให้บุคลากรในทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน

Murphy (1999, p. 55) กล่าวว่า ภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารควรจะให้มีความสำคัญในเรื่องของหลักสูตรเหมือนกับการสอน ในการบริหารงานด้านการศึกษา Murphy ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของหลักการบริหารที่ยึดเอาหลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติ ดังนี้ 1) จำนวนของเนื้อหา 2) การจัดเนื้อหา 3) การจัดเรียงลำดับเนื้อหา 4) ความชัดเจนและความลึกซึ้งของเนื้อหา 5) ความหลากหลายของวิธีการให้ความรู้ 6) การบ้านหรืองานที่มอบหมาย 7) การวางแผนแนวปฏิบัติของหลักสูตร และ 8) คุณภาพของจุดประสงค์

Glickman Gordon and Jovita (2001, p. 11) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่มีประสิทธิผล มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้ (Knowledge) เป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อใช้ในการปฏิบัติภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา มีองค์ประกอบย่อย คือ

- 1.1 ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิผล
- 1.2 ความรู้เกี่ยวกับการสอนที่มีประสิทธิผล
- 1.3 ความรู้และความเชื่อเกี่ยวกับปรัชญาในการจัดการศึกษา
- 1.4 ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทางการบริหาร
- 1.5 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารการเปลี่ยนแปลง
- 1.6 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
2. ด้านภาระหน้าที่ (Tasks) เป็นภาระหน้าที่ที่สัมพันธ์กับด้านความรู้ มีองค์ประกอบย่อย

คือ

- 2.1 การนิเทศและประเมินผลการสอน
- 2.2 การพัฒนาบุคลากรและทีมงาน
- 2.3 การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
- 2.4 การพัฒนากระบวนการกลุ่ม
- 2.5 การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการและการวิจัยในชั้นเรียน
- 2.6 การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- 2.7 การสร้างความสัมพันธ์ที่ีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. ด้านทักษะ (Skills) เป็นการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผล

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะภาวะผู้นำที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน จำแนกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

- 3.1 ทักษะความเป็นผู้นำ (Leadership skills)
 - 3.1.1 ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
 - 3.1.2 ทักษะการติดต่อสื่อสาร
 - 3.1.3 ทักษะการนิเทศ
 - 3.1.4 ทักษะการแนะแนวทางการตัดสินใจร่วมกันของกลุ่ม
- 3.2 ทักษะด้านเทคนิค (Technical skills)
 - 3.2.1 ทักษะการกำหนดเป้าหมาย หรือการกำหนดวิสัยทัศน์
 - 3.2.2 ทักษะการประเมินผลและการวางแผน
 - 3.2.3 ทักษะการสังเกต
 - 3.2.4 ทักษะการวิจัยและประเมินผล

McEwan (2003, p. 13) กล่าวถึง องค์ประกอบบันได 7 ขั้น ในการที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล คือ

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล
2. เป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน
3. สร้างวัฒนธรรม และบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้
4. สื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน
5. ตั้งความคาดหวังสูงต่อบุคลากรและตนเอง
6. พัฒนาบุคลากรครูให้เป็นผู้นำ
7. พัฒนาและคงไว้ซึ่งเจตคติในทางบวกกับนักเรียน บุคลากรครูและผู้ปกครอง

Van and Kruger (2003, p. 247) ได้สรุปองค์ประกอบพื้นฐาน 5 ประการ ที่เกี่ยวข้องกับภาระงานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ดังนี้

1. กำหนดพันธกิจของโรงเรียน
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน
3. การนิเทศการสอน
4. การติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

Huber (2006, pp. 30-34) ได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ คุณลักษณะเฉพาะของแนวการปฏิบัติความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มี 12 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. จัดหาทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ครูประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน
2. มุ่งให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นเป้าหมายหลัก
3. ให้ความสำคัญต่อความสำเร็จของนักเรียนและบุคลากรทั้งเป็นทางการ

และไม่เป็นทางการ

4. พัฒนาและกระตุ้นให้เกิดความสัมพันธ์กับบุคคลซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน
5. พัฒนาวัฒนธรรมโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการและมีการปรับปรุง

อย่างต่อเนื่อง

6. ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติด้านหลักสูตร การสอนและการประเมินผลของโรงเรียน

อย่างต่อเนื่อง

7. มีความรู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอน และให้ความสำคัญกับงานวิจัยเกี่ยวกับ

การปฏิบัติทางการศึกษาที่มีประสิทธิผล

8. เป็นผู้ที่สามารถพบเห็นและเข้าพบได้ง่าย

9. ใช้ทีมภาวะผู้นำเพื่อการพัฒนาหลักสูตร นโยบายของโรงเรียน และส่งเสริมให้

บุคลากรได้ดำเนินงานอย่างอิสระ

10. ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพ

11. ออกแบบพฤติกรรมที่คาดหวังจากบุคคลอื่นและปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับความเชื่อด้วยความตั้งใจที่จะให้เกิดผลในทางบวก

12. มีความตระหนักในสถานการณ์ มีการปรับตัวในการปฏิบัติทางภาวะผู้นำต่อสถานการณ์ที่หลากหลาย

Hoy and Hoy (2013 อ้างถึงใน ภารดี อนันต์นาวิ, 2557, หน้า 109) ได้กล่าวว่า สมาคมการพัฒนาหลักสูตรและการนิเทศ กำหนดความต้องการนักเรียนในปัจจุบันว่า การจัดการศึกษาให้แก่เด็กเรียนในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง นักการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีการสอนนักเรียนให้เกิดความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ในโลกแห่งความซับซ้อนและการปฏิสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในโลก การตอบสนองคำถาม โรงเรียนต้องเตรียมนักเรียนสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สารสนเทศและประชากร เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับชาติและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้พัฒนารอบความคิดความต้องการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมีความรู้และความต้องการหลักเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสารและความร่วมมือ) ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการติดต่อสื่อสาร (ICT) ทักษะชีวิตและอาชีพ (การปรับตัว การกำหนดทิศทางของตนเองและทักษะความเข้าใจข้ามวัฒนธรรมและสังคม การริเริ่มความสามารถในการผลิต ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ) เป็นเครื่องมือสำหรับผู้นำทางวิชาการเพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การเป็นผู้นำทางวิชาการต้องให้ความสำคัญกับงาน ด้านวิชาการยึดถือเอาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา และมีการส่งเสริมให้บุคลากรในทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน

รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการ

รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวคิดต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้ (สมุทร ชำนาญ, 2556, หน้า 272-278)

Halliger and Murphy (1985) ได้พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียน และจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ และได้สร้างรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) กำหนดนิยามพันธกิจ

2) การบริหารโปรแกรมการเรียนการสอน และ 3) การสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

1. การนิยามพันธกิจ ประกอบด้วย ภารกิจ 2 ด้าน ได้แก่
 - 1.1 การกำหนดกรอบเป้าหมายของโรงเรียน
 - 1.2 การสื่อสารเกี่ยวกับเป้าหมายของโรงเรียน
2. การบริหารโปรแกรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย ภารกิจ 3 ด้าน ได้แก่
 - 2.1 การนิเทศและประเมินผลการสอน
 - 2.2 การประสานงานด้านหลักสูตร
 - 2.3 การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน
3. การสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก ประกอบด้วย ภารกิจ 6 ด้าน ได้แก่
 - 3.1 การควบคุมเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 3.2 การสนับสนุนในการพัฒนาไปสู่ความเป็นมืออาชีพของครู
 - 3.3 การชำระรักษาวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้อยู่ในระดับสูง
 - 3.4 การจัดหาสิ่งจูงใจสำหรับครู
 - 3.5 การผลักดันด้านมาตรฐานทางวิชาการ
 - 3.6 การจัดหาสิ่งจูงใจสำหรับนักเรียน

Murphy (1990) ได้พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ

1) การพัฒนาพันธกิจและเป้าหมาย 2) การบริหารในหน้าที่ที่เกี่ยวกับผลการผลิตทางการศึกษา
3) การสนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ และ 4) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

1. การพัฒนาพันธกิจและเป้าหมาย ประกอบด้วย ภารกิจ 2 ด้าน ได้แก่
 - 1.1 การกำหนดกรอบเป้าหมายของโรงเรียน
 - 1.2 การสื่อสารด้านเป้าหมายของโรงเรียน
2. การบริหารในหน้าที่ที่เกี่ยวกับผลการผลิตทางการศึกษา ประกอบด้วย ภารกิจ 5 ด้าน ได้แก่
 - 2.1 การส่งเสริมการสอนที่มีคุณภาพ
 - 2.2 การนิเทศและการประเมินผลสอน
 - 2.3 การจัดสรรและควบคุมกำหนดเวลาการสอน
 - 2.4 การประสานงานด้านหลักสูตร
 - 2.5 การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน

3. การสนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ ประกอบด้วย ภารกิจ 4 ด้าน ได้แก่
 - 3.1 การสร้างมาตรฐานและความคาดหวังในเชิงบวก
 - 3.2 การธำรงรักษาวินัยทัศนคติให้อยู่ในระดับสูง
 - 3.3 การจัดหาสิ่งจูงใจสำหรับครูและนักเรียน
 - 3.4 การสนับสนุนการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของครู
4. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ภารกิจ 5 ด้าน ได้แก่
 - 4.1 การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ
 - 4.2 การให้โอกาสแก่นักเรียนมีส่วนร่วมในสิ่งที่มีความสำคัญ
 - 4.3 การพัฒนาบุคลากรให้มีความร่วมมือและมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
 - 4.4 การระดมทรัพยากรจากภายนอกเพื่อสนับสนุนเป้าหมายของโรงเรียน
 - 4.5 การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน

Weber (1996) ได้พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยประกอบด้วย 5 ภารกิจ คือ

1) การนิยามพันธกิจของโรงเรียน 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การสนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ในเชิงบวก 4) การสังเกตและการปรับปรุงการสอน และ 5) ประเมินผลโครงการด้านการสอนโดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

1. การนิยามพันธกิจของโรงเรียน หมายถึง ผู้นำทางวิชาการต้องพัฒนาเป้าหมายด้านวิสัยทัศน์ร่วมกับผู้มีส่วนร่วมได้เสียของโรงเรียน

2. การบริหารหลักสูตรและการสอน หมายถึง ผู้นำทางวิชาการต้องกำกับติดตามกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับพันธกิจของโรงเรียน การจัดหาทรัพยากรและการสนับสนุนการใช้

3. การสนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ในเชิงบวก หมายถึง ผู้นำทางวิชาการต้องสนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ในทางบวกโดยการสื่อสารเกี่ยวกับเป้าหมายการสร้างความคาดหวังและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เป็นระเบียบ

4. การสังเกตและการปรับปรุงการสอน หมายถึง ผู้นำทางวิชาการต้องสังเกตและปรับปรุงการสอน โดยใช้การสังเกตห้องเรียนและการให้โอกาสแก่ครูในการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมืออาชีพ

5. ประเมินผลโครงการด้านการสอนหมายถึง ผู้นำทางวิชาการต้องส่งเสริมให้มีการวางแผน การออกแบบการบริหาร และการวิเคราะห์การประเมินผลเพื่อประสิทธิผลของหลักสูตร

Alig-Miecarek and Hoy (2005) ได้พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยมี องค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) การนิยามและการสื่อสารเกี่ยวกับเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน 2) การกำกับติดตามและการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ และ 3) การสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาไปสู่ความเป็นมืออาชีพ โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

1. การนิยามและการสื่อสารเกี่ยวกับเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน หมายถึง ผู้นำทางวิชาการต้องทำงานกับบุคลากรด้วยความร่วมมือในการนิยาม การสื่อสาร และใช้เป้าหมายของโรงเรียนที่ได้จากการกำหนดร่วมกัน โดยเป้าหมายดังกล่าวนี้จะนำมาใช้ในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน การจัดซื้อสื่อการเรียนตามหลักสูตร และการจัดให้มีเป้าหมายย่อย ๆ เพื่อติดตามความก้าวหน้า นอกจากนี้เป้าหมายเหล่านี้อาจจะเป็นศูนย์รวมให้บุคลากรได้สามารถปฏิบัติตามพันธกิจได้อย่างประสบความสำเร็จ

2. การกำกับติดตามและการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน และการเรียนรู้ หมายถึง มิติด้านนี้จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้นำทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทางวิชาการ กิจกรรมเหล่านี้รวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มองเห็นในโรงเรียน ได้แก่ การสนทนากับครูและนักเรียน การยกย่องชมเชย และการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู นักเรียน และชุมชน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านวิชาการ และการทำให้แน่ใจว่าเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นมิได้ถูกขัดจังหวะ

3. การสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาไปสู่ความเป็นมืออาชีพ หมายถึง พฤติกรรมที่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครู ผู้นำทางวิชาการจะให้กำลังใจแก่ครูในการเรียนรู้ที่มากขึ้นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล การให้โอกาสในการพัฒนาตนเองเพื่อความเป็นมืออาชีพแก่คณะครู ซึ่งจะสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียนและการจัดกิจกรรมและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาไปสู่ความเป็นมืออาชีพให้แก่ คณะครู

จากการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวคิดต่าง ๆ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ มีภารกิจที่เป็นองค์ประกอบสำคัญดังต่อไปนี้ คือ กำหนดนิยามพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน การบริหารหลักสูตรและการสอน การสนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ การสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาไปสู่ความเป็นมืออาชีพ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานด้านวิชาการ ความเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะทำให้กิจกรรม

การเรียนการสอนนั้น เกิดประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้นำในการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้บริหารงานวิชาการ มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการ สถานศึกษาโดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และการพัฒนาครู เพื่อให้มีความเป็นมืออาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน อย่างต่อเนื่อง สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ รักเพื่อนมนุษย์ รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและมีคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ครูผู้สอนจะต้องปรับปรุงพัฒนาทักษะและประสบการณ์ในการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ ความต้องการและเจตคติของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สมุทพร ชำนาญ, 2559) มีผู้ให้แนวคิดของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้เสนอ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาหรือการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
2. การวางแผนงานวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนวการศึกษา
11. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. การจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2550)

ได้เสนอภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. มีความรอบรู้ในการจัดการศึกษา
2. เป็นผู้นำในการจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
3. การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพอย่างหลากหลาย
5. จัดหาสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเด็กและท้องถิ่น
6. พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (2552) ได้นำเสนอ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันการเปลี่ยนแปลง
2. มีความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน
3. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้
4. มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองในการพัฒนางานวิชาการ
5. มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆมาปรับใช้ตลอดเวลา

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2553) ได้เสนอภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้
2. ออกแบบการเรียนรู้
3. กำหนดเวลาเรียน
4. มีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการศึกษา
5. ส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู

ไซยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 187) ได้เสนอ ภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยมีองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ

1. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. การพัฒนาหลักสูตร
3. การจัดบรรยากาศของสถานศึกษา
4. การพัฒนาบุคลากร
5. การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า เป็นบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ โดยการจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การประเมินคุณภาพการศึกษาการเป็นผู้นำ ที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดบรรยากาศ ของสถานศึกษา และการพัฒนาครูเพื่อให้มีความเป็นมืออาชีพ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอาศัยการสรุปแนวคิดด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาของ ไชยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 187) โดยมีองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 3) ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร 5) ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ 6) ด้านการประเมินคุณภาพ การศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้หลายท่าน ดังนี้ ธร สุนทรายุทธ (2551, หน้า 125) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง ผลผลิตโดยรวม ของสถาบันการศึกษา ผลงาน และผลการจัดการศึกษา ที่ประกอบด้วย คุณลักษณะหรือคุณสมบัติ ของผู้ผลิตนั้น อันตอบสนองความต้องการของลูกค้า หรือผู้ที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อสังคม โดยรวมในทางที่ดีน่าปรารถนา ซึ่งการจะนำสู่การศึกษาที่มีคุณภาพได้จะต้องมีการจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับคุณภาพที่ต้องการให้เกิด

อัญชลี ธรรมะวิสิกุล (2552) กล่าวว่า แผนพัฒนาคุณภาพศึกษาเป็นข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทที่จะกำหนด เป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะดำเนินงานตามข้อตกลง ที่กำหนดร่วมกันนั้น แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

1. ภาพรวมของสถานศึกษา เป็นการนำเสนอข้อมูลโดยสังเขปเพื่อแสดงความเป็นมา สภาพปัจจุบันเป็นการนำเสนอข้อมูลโดยสังเขป และทิศทางในอนาคตของสถานศึกษาได้แก่

1.1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชน ได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์การศึกษา การประกอบอาชีพ เศรษฐกิจ การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม ฯลฯ

1.2 ประวัติความเป็นมาของสถานศึกษา

1.3 โครงสร้างการบริหารของสถานศึกษา แผนภูมิการบริหาร พร้อมทั้งบทบาท

หน้าที่

1.4 โครงการสร้างการจัดการศึกษา ได้แก่ หลักสูตรกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ให้บริการ และการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการของชุมชน

1.5 มาตรฐานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2. ทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จะมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา ให้แก่ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย สาระสำคัญ ดังนี้

2.1 วิสัยทัศน์ เป็นเจตนารมณ์หรือความตั้งใจที่กว้าง ๆ ครอบคลุมทุกภารกิจของสถานศึกษา มุ่งการคิดไปข้างหน้า แสดงถึงความคาดหวังในอนาคต ข้อความ วิสัยทัศน์จะสื่อถึงอุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อ และอนาคตที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาและชุมชน ข้อความวิสัยทัศน์จะต้องมีความชัดเจน เป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา การเขียนวิสัยทัศน์ที่ดีให้คำมั่นว่าจะสามารถสร้างความศรัทธาและจุดประกายความคิดให้แก่ผู้ปฏิบัติได้

2.2 ภารกิจหรือพันธกิจ เป็นข้อความที่แสดงเจตนารมณ์และวิธีการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์

2.3 เป้าหมายของสถานศึกษา เป็นข้อความที่ระบุผลลัพธ์ปลายทางที่สถานศึกษาจะดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาการกำหนดเป้าหมาย เพื่อให้ภารกิจที่กำหนดมีความเป็นไปได้และมีความชัดเจนยิ่งขึ้น สถานศึกษาจะต้องกำหนดเป้าหมายที่ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของสถานศึกษา เช่น ในด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ด้านหลักสูตร และการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ การจัดการองค์กร การพัฒนาวิชาชีพ และการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชน เป็นต้น

เป้าหมายที่กำหนดในระดับนี้ เป็นผลลัพธ์ปลายทางที่สถานศึกษาคาดหวังจะบรรลุภายในช่วงเวลาที่กำหนด ลักษณะการเขียนยังเป็นผลลัพธ์กว้าง ๆ

3. แผนปฏิบัติการ เป็นแผนที่กำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการในแต่ละปี เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระยะที่กำหนด แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย สังกะยารายละเอียดของกิจกรรม หรือขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติ กรอบเวลา งบประมาณ และแหล่งงบประมาณ

4. การระดมทรัพยากร ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องแสดงให้เห็นถึงแหล่งสนับสนุนงบประมาณ และสรุปงบประมาณในแผนพัฒนาคุณภาพ ซึ่งจะต้องบอกจำนวนงบประมาณที่จะต้องใช้ในการแต่ละปี และแหล่งที่สถานศึกษาจะสามารถระดมทรัพยากร และสนับสนุนงบประมาณได้

5. การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายและแหล่งวิทยาการภายนอก เพื่อสนับสนุนทางวิชาการ เพื่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งควรจะต้องเขียนไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วย

ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนทราบ
2. สถานศึกษา ศึกษาทบทวน วิเคราะห์ความเป็นมา สภาพปัจจุบัน ปัญหา จัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา
3. สถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา (รวมถึงผู้แทนจากชุมชน) ประชุมวางแผน ร่วมกันเพื่อกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา และแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในช่วงเวลาที่กำหนด
4. สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร โดยการยอมรับร่วมกันจากคณะกรรมการสถานศึกษา (ซึ่งมีผู้แทนจากชุมชนร่วมด้วย)
5. ประกาศแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บุคลากรในสถานศึกษาและบุคลากรทั่วไป (ในชุมชน) ทราบ

ไชยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 188) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การเตรียมการเพื่อให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ โดยเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่สำคัญแผนนั้นต้องมาจากการวิเคราะห์ สถานศึกษาอย่างเป็นระบบและแผนนั้นจะต้องนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติวรรณ แสนโท (2556, หน้า 49) ได้สรุปไว้ว่า การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การกำหนดแผนพัฒนาการเรียนของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นหรือช่วงชั้นให้มีความชัดเจน โดยมีคณะทำงานด้านวิชาการของโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำ และพัฒนา เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหมายถึง ผู้บริหารจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาแผนการปฏิบัติ การระดมทรัพยากร การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายและแหล่งวิทยาการภายนอก เพื่อให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา จำเป็นต้องมีการพัฒนาให้มีความทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ตลอดจนพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลในสังคม ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรไว้หลายท่าน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 35) ได้กำหนดว่า สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพ และการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบ การวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงาน ต้นสังกัดอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่น ได้จัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วน ที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

จักรกฤษ วงษ์ชาติ (2551, หน้า 40) ได้สรุปว่า ในสภาพการณ์ปัจจุบันการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้นำทางวิชาการในการบริหารหลักสูตรตามแนวโน้ม ของการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหาร โรงเรียนต้องสามารถชี้แนะครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาร่วมกัน วางแผนพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาแต่ละแห่ง ต้องพัฒนาหลักสูตร โดยจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาภายในบริบทและแนวทางเปลี่ยนแปลง ไปตามธรรมชาติของการศึกษาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นตลอดเวลา ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะความชำนาญ มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพอันสูงสุดในทุก ๆ ด้านของแต่ละคน นำไปสู่การปฏิบัติได้ เป็นผลเมื่องดีที่มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยพัฒนาสังคมในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก

สุภรณ์ สีทอง (2550, หน้า 30) ได้สรุปไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร มีความหมาย ใน 2 ลักษณะ คือ 1) การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น ซึ่งเรียกว่า การปรับปรุง หลักสูตร รวมไปถึงการปรับเพิ่มหรือลดบางส่วน ของแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อให้ได้ หลักสูตรที่ดี เหมาะสมตามความต้องการ 2) การจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยเปลี่ยนแปลง ทุกองค์ประกอบของหลักสูตรเดิมทั้งหมด

สมพงษ์ ลอยลม (2550, หน้า 21) ได้สรุปว่า การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับ สภาพและความต้องการของท้องถิ่น มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากท้องถิ่น มีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องสภาพและความต้องการ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ในทุก ๆ ด้านของสังคม ซึ่งหลักสูตรแกนกลางไม่สามารถจัดให้เหมาะกับสภาพของทุก ๆ ท้องถิ่น และไม่สามารถตอบสนองความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของแต่ละท้องถิ่นได้

ไซยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 192) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจากหลักสูตรเดิมให้ดีขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและท้องถิ่น เกิดผลดีแก่ผู้เรียน และผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด และมีการประเมินผลหลักสูตร

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ดีขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงและความต้องการท้องถิ่น โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3. ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา

บรรยากาศของสถานศึกษาเป็นสิ่งแวดล้อมสำคัญในการปฏิบัติงาน และเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ระหว่างบุคคลต่อบุคคล ในสถานศึกษา และส่งผลไปถึงความรู้สึกรักของบุคคลในสถานศึกษา บรรยากาศขององค์กร เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อบุคลากรในสถานศึกษา บรรยากาศที่ดีจะทำให้การทำงานของบุคลากร บรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญที่ต้องการ สิ่งสำคัญที่สุดที่ส่งผลให้เกิดบรรยากาศที่ดีของสถานศึกษา คือ การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

นวกัทร์ อุทัยรัตน์ (2552, หน้า 32) ได้สรุปไว้ว่า การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 6 องค์ประกอบ คือ

1. การควบคุมเวลาที่ใช้ในการสอน (Protecting instructional time) เวลาที่ใช้ในการสอนของครูในห้องเรียน มักจะสูญเสียไปกับการแนะนำกฎเกณฑ์ในการเรียนให้กับเด็ก เด็กที่เรียนช้า รวมทั้งคำขอร้องต่าง ๆ จากฝ่ายสำนักงานของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารต้องหาทางควบคุมกิจกรรมเหล่านี้ให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด โดยผลักดันให้เป็นนโยบายของสถานศึกษา

2. การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด (Maintaining high visibility) ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทั้งกับครูและนักเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี และเพื่อให้ทราบปัญหาและความต้องการ ที่จะไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด

3. การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู (Providing incentive for teachers) การจัดส่งเสริมให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู การสร้างบรรยากาศเชิงบวกด้านการเรียนรู้ภายในห้องเรียน รวมทั้งการให้รางวัลและการให้การยอมรับการทำงานของครู นับเป็นบทบาทที่สำคัญส่วนหนึ่งของผู้บริหารในการที่จะทำให้โครงสร้างของการทำงานดีขึ้น

4. การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ (Promoting professional development) ผู้บริหารควรให้โอกาสแก่ครูในการพัฒนาวิชาชีพ โดยการจัดให้มีการฝึกอบรมในขณะประจำการ รวมทั้งการช่วยเหลือครู ได้เรียนรู้ถึงการผสมผสานทักษะต่าง ๆ ตามโครงการพัฒนาบุคลากร และช่วยให้ครูสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนได้

5. การพัฒนาและสร้างมาตรฐานทางวิชาการ (Developing and enforcing academic standards) มาตรฐานทางวิชาการที่สูงและมีความชัดเจน จะเป็นสิ่งจำเป็นในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ที่จะพัฒนา และดำรงไว้ซึ่งบรรยากาศในทางบวกในที่ซึ่งครูทำงานและในที่ซึ่งนักเรียนเรียน

6. การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ (Providing incentive for learning) การส่งเสริมบรรยากาศ ด้านการเรียนรู้ของนักเรียน โดยให้รางวัล และการยอมรับนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการสูง และเมื่อนักเรียนมีการปรับปรุงผลการเรียนดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารต้องให้โอกาสนักเรียนในการที่จะเป็นที่ยอมรับของห้องเรียนและในสถานศึกษา

สุพชาติ ชุ่มชื่น (2553, หน้า 32) ได้สรุปไว้ว่า การจัดสภาพภายในชั้นเรียนให้มีบรรยากาศทางด้านวิชาการ ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการสร้างความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนอย่างเป็นระเบียบ ปกป้องเวลาการสอนและการเรียนจากสิ่งรบกวนพัฒนานโยบายที่มีอยู่ให้ชัดเจนและส่งเสริมการปฏิบัติงานตามกฎระเบียบและการควบคุมต่าง ๆ ช่วยให้ครูเรียนรู้และเข้าใจกฎเกณฑ์ของการจัดการภายในห้องเรียนรับความร่วมมือของนักเรียนในการสร้างสิ่งแวดล้อมทางด้านวิชาการและความเป็นระเบียบเรียบร้อยรักษาอาคารให้อยู่ในสภาพที่ดี และดึงดูดความสนใจ ซึ่งนำไปสู่ตัวผู้เรียนในลักษณะที่ช่วยให้ช่วยกันสร้างสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนทางด้านวิชาการ และเป็นที่น่าอยู่อาศัย น่าพึงพอใจแสดงความสนใจต่อตัวนักเรียน โดยการถามถึงสุขภาพ ครอบครัว ชั้นเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ หรือเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในสังคม ถ้าจำเป็นการใช้ระเบียบวินัย การไล่ออก ก็ต้องนำมาใช้กับผู้ที่สร้างปัญหาอย่างร้ายแรงภายในโรงเรียน

กัญญ์รัชการย์ นิลวรรณ (2553, หน้า 40) ได้สรุปไว้ว่า การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา (Promoting a positive school learning climate) ตามแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานได้แสดงความรู้ความสามารถเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ จึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการบริหารงานการจูงใจนั้นเกิดจากสมมติฐานที่ว่า โดยทั่วไปมนุษย์มิได้ทำงานเต็มความสามารถที่อยู่ การที่มนุษย์จะทำงานได้เต็มความสามารถหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับว่าเขาเต็มใจที่จะทำแค่ไหน ถ้ามีสิ่งล่อใจหรือจูงใจที่ดีตรงกับความพอใจ สิ่งจูงใจนั้นก็เป็แรงกระตุ้นที่จะผลักดันให้เขาสนใจ เอาใจใส่งานที่ทำมากขึ้นในทางตรงข้าม หากองค์การใดไม่สร้างแรงจูงใจในการทำงานแล้ว อาจจะมีผลให้ผู้ปฏิบัติงาน

มีความผูกพันต่อองค์กรน้อยลง ผลงานย่อมตกต่ำ เกิดความเบื่อหน่ายและทำงานไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารที่ต้องการให้องค์กรประสบความสำเร็จ จึงจำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมของบุคคล และวิธีจูงใจ เพื่อที่จะสามารถชักจูงหรือผลักดันให้พฤติกรรมในการทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

ไชยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 198) กล่าวว่า iva การจัดบรรยากาศสถานศึกษานั้น หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการปรับปรุงสถานที่ให้เป็นปัจจุบัน ส่งเสริมให้บุคลากรมีพฤติกรรมเน้นการบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของสถานศึกษา และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศ และมีความรู้สึกรักและเป็นเจ้าของ ตลอดจนการให้ความสำคัญของบุคลากรในสถานศึกษา ให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

รัชดาพร วรรณจันทร์ (2556, หน้า 30) ได้สรุปไว้ว่า การจัดบรรยากาศในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครูให้ครู มีพฤติกรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ความถนัด ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานทางวิชาการในการพัฒนาการเรียนการสอน และด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ของนักเรียนที่ประสบความสำเร็จ

สรุปได้ว่า การจัดบรรยากาศของสถานศึกษา หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อม ในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ให้ความสำคัญกับบุคลากรในสถานศึกษา สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

4. ด้านการพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา เพราะการศึกษา จะพัฒนาได้ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญของครูผู้ปฏิบัติการสอน ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้หลายท่าน ดังนี้

วีรชาติ วิชาศรี (2550, หน้า 19) ได้สรุปไว้ว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการ ช่วยเพิ่มพูนความถนัด ทักษะ และความสามารถของบุคคลในองค์กรให้ปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น และสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานได้อย่างดียิ่งขึ้น

สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2556, หน้า 4) กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ สามารถพัฒนาครูให้เป็น “ครูมืออาชีพ” ได้ด้วยการสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา วิชาชีพครูซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียนในระหว่างที่ทำหน้าที่การสอน

ต่อเนื่องเป็นเวลาหลายปี องค์ความรู้ใหม่ ๆ ย่อมเพิ่มมากขึ้น ตามการค้นคว้าวิจัยและพัฒนาการทางเทคโนโลยี ผู้บริหารควรตระหนักรู้ว่าวิทยาการใดควรจะได้เรียนรู้ และส่งเสริมด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ครูได้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความรู้และนวัตกรรมดังกล่าวจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพครูในโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนที่ดีที่สุดหากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความรู้และนวัตกรรมดังกล่าวของครูต้องละทิ้งห้องเรียน หรือครูส่วนใหญ่ของโรงเรียนก็ต้องการได้รับการพัฒนาด้วย ผู้บริหารควรจัดอบรมให้ความรู้หรืออบรมเชิงปฏิบัติการในโรงเรียนจะเพิ่มประสิทธิผลการพัฒนาวิชาชีพครูยิ่งขึ้นวางแผนการพัฒนาวิชาชีพครูที่จำเป็นต่อครูและที่ครูต้องการเพื่อรองรับความก้าวหน้าขององค์ความรู้และนวัตกรรมดังกล่าวมาแล้ว ผู้บริหารควรวางแผนร่วมกับครูในโรงเรียนในการวางแผนพัฒนาวิชาชีพของโรงเรียน ความน่าจะเป็นควรจัดกลุ่มองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อง่ายต่อการพัฒนา อาทิ กลุ่มสารสนเทศ กลุ่มสื่อการสอน กลุ่มซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ กลุ่มงานวิจัย กลุ่มวิธีสอน ฯลฯ จัดอันดับความจำเป็นก่อนหลัง จัดสรรงบประมาณรองรับกิจกรรมดังกล่าวเมื่อจัดทำแผนพัฒนาวิชาชีพครูระดับ โรงเรียนแล้ว ผู้บริหารควรจูงใจให้ครูแต่ละคนวางแผนพัฒนาวิชาชีพของตนเองเป็นรายบุคคล ช่วยเหลือครูให้ประสบความสำเร็จในการพัฒนา

ภิญญาดา เกิดศิลป์ (2551, หน้า 9) ได้สรุปไว้ว่า การพัฒนาบุคลากร อาจทำได้หลากหลายวิธี โดยจะต้องพัฒนาความรู้และทักษะให้ก้าวหน้าทันวิทยาการใหม่ ๆ ครูต้องใฝ่รู้ และต้องเป็นผู้นำด้านวิชาการ และการเป็นแบบอย่างที่ดีในสถานศึกษาและชุมชน การพัฒนาครูจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะส่งเสริมให้ครูก้าวหน้าในวิชาชีพ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างมีคุณธรรม ผู้สำเร็จการศึกษาจึงจะมีคุณภาพ สังคมไทยจึงจะเข้มแข็งพอที่จะเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ ดังนั้นเป้าหมายการพัฒนาบุคลากรหรือการพัฒนาครู จึงต้องเพิ่มพูนขีดความสามารถในการเป็นครูที่มีคุณภาพ ภายใต้บริบทต่าง ๆ ของสังคมไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป และการจะเลือกใช้วิธีอาจจะต้องพิจารณาจากปัจจัยหลาย ๆ อย่างประกอบ เช่น ระยะเวลา งบประมาณ และวิธีการที่ครูต้องการ

จักรกฤษ วงศ์ชาติ (2551, หน้า 52-53) กล่าวสรุปไว้ว่า ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ต้องพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ กระตุ้นครูให้พัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยส่งเสริมครูในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นที่ความถนัด ความต้องการของผู้เรียน ฮึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้นำทางวิชาการต้องพัฒนาตนเองและพัฒนาบุคลากรให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมโลกตามความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน อันเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน การส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง ผู้บริหาร โรงเรียนควรให้โอกาสต่อครูได้มีการฝึกอบรมในโครงการ

พัฒนาบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถ ผสมผสานทักษะต่าง ๆ ช่วยให้ครูสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนได้ โดยครูต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการสอน จากการสอนความรู้ให้แก่นักเรียนมาเป็นการสอนวิธีหาความรู้ การพัฒนาบุคลากรไม่เพียงแต่จะทำให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถและทักษะการทำงานที่ดีขึ้นเท่านั้น ยังส่งผลให้ได้ผลงานสูงและเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรในด้านการพัฒนาวิชาชีพ

ไชยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 203) กล่าวว่า iva การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ให้ดีขึ้น ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การฝึกอบรมปฏิบัติการ และการนิเทศติดตามผลงานของคณะกรรมการบริหาร โรงเรียน เพื่อให้บุคลากรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน โดยนำหลักการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนา

สมุทร ชำนาญ (2559, หน้า 284) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำทางวิชาการควรมีความมุ่งมั่น (Commitment) หรือมีจิตใจแน่วแน่ต่องาน เช่น ต้องมีความตั้งใจ แน่วแน่ในการจะปรับปรุง กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การศึกษาวิจัยในชั้นเรียนเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรหมายถึง การดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีขึ้น ด้วยวิธีการที่หลากหลาย สามารถพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ

5. ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา บ่งบอกทิศทางของสถานศึกษาได้ว่า น่าจะประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามที่สถานศึกษากำหนด โดยมีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของผู้นำที่มีประสิทธิภาพไว้หลายประการด้วยกัน ดังนี้

ทองทิพภา วิริยะพันธ์ (2550, หน้า 142) กล่าวว่า iva ผู้บริหารที่มีบุคลิกภาพที่ดี หรือผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความมั่นใจ ในความสามารถที่มีอยู่ และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นไปกว่าเดิม มีจิตใจเบิกบาน แจ่มใส กำจัดความรู้สึกที่เป็นปมด้อยอยู่ในใจให้หมดสิ้น พร้อมทั้งจะเผชิญหน้ากับสถานการณ์ อย่างองอาจ ไม่หวาดกลัวต่อสิ่งใด ทำให้ผู้ที่อยู่รอบข้างรู้สึกอบอุ่น มั่นคง สามารถยึดเป็นที่พึ่งได้ ทำให้เป็นพลังในการดึงดูดผู้อื่นให้เกิดความประทับใจ

อุลิตา เครือคำปิว (2551, หน้า 27) กล่าวว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ลักษณะ ทั้งหลายของผู้ที่ใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในการควบคุม ควบคุม ตรวจสอบ วินิจฉัย สั่งการ และโน้มน้าวใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างดีที่สุดและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ไซยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 207) กล่าวว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ผู้นำ ที่ได้รับความไว้วางใจในการนำองค์กรสู่เป้าหมายและทิศทางที่กำหนด มีความโปร่งใส ในการบริหารงาน มีจริยธรรม และมีทักษะในการจูงใจบุคลากรในองค์กรให้ความร่วมมือ ในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

จรูณี เก้าเอี้ยน (2557, หน้า 58) กล่าวว่า iva ผู้นำบริหารสถาบันการศึกษาเปรียบเสมือน เพื่อจักรใหญ่ที่จะกำกับและควบคุมให้ครูผู้สอนซึ่งเป็นเครื่องจักรเล็กทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารเป็นผู้นำสถาบันที่ควรต้องเป็นกลไกใหม่ในการจัดการศึกษา จัดบุคคล จัดสถานที่ จัดบริการต่าง ๆ ต้องเป็นผู้บริหารที่เป็นหัวหน้าที่ดี มีประสิทธิภาพ ใช้ผู้ร่วมงานให้ได้ ประโยชน์มาก ต้องเป็นผู้วางมาตรการในการทำงาน การผลิตได้สูง แต่ปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชา แตกต่างไปบ้าง ทำงานโดยคำนึงความสำเร็จของงานร่วมกับสัมพันธภาพ ผู้ร่วมงานดีเป็นแบบอย่าง ที่ดี ทำให้ทุกคนร่วมงานกัน ร่วมมือกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย มีความรับผิดชอบสูงและมีวิธีช่วย ในการทำงาน มีความสามารถในการสร้างแนวความคิดและความสมเหตุสมผล คือ สามารถ รวมปัจจัยข้อเท็จจริงที่จำเป็นต่าง ๆ เข้าเป็นความคิดอันหนึ่งอันเดียวกันกล้าตัดสินใจ มองทะลุได้ และไม่หวั่นต่ออุปสรรคกล้าตัดสินใจที่ใช้ญาณหยั่งรู้ คือ สามารถตัดสินใจฉับพลันได้ทันที แต่สุขุมรอบคอบละเอียดถี่ถ้วนซึ่งเป็นคนใจกว้าง สนใจและยอมรับฟังความคิดเห็นใหม่ ๆ รวมทั้ง ความคิดเห็นที่ไม่เหมือนกับผู้อื่นมีความสามารถในการชักจูงผู้อื่นให้เห็นพ้องต้องกัน ให้ผู้เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง การที่ผู้บริหารมีทักษะในการจูงใจ บุคลากรในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ได้รับความไว้วางใจในการ บริหารงานมีความโปร่งใสในการบริหารงาน มีจริยธรรม นำองค์กรสู่เป้าหมายและทิศทาง ที่กำหนด

6. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งมีความจำเป็นต้องมีการประเมินคุณภาพ การศึกษาเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าในการบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาตน ซึ่งมี ผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

นภคล ร่มโพธิ์และคณะ (2550, หน้า 211) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง การกระทำ เพื่อการเทียบเคียง จำนวน ขนาด หรือขอบเขต ที่ใช้ในการเทียบเคียง หรือหน่วยมาตรฐานที่ใช้ ในการเทียบเคียง

สุชีพ เสาเกิด (2550, หน้า 12) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพการศึกษาจะครอบคลุม ขอบข่ายการดำเนินงาน คือ การกำหนดมาตรฐานคุณภาพ พร้อมตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงคุณภาพ ตามลักษณะที่ต้องการ เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องใช้เป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติหน้าที่ การควบคุม คุณภาพว่าผลงานมีคุณภาพคงที่สม่ำเสมอ การตรวจสอบคุณภาพเป็นการติดตามตรวจสอบ การดำเนินงาน เพื่อให้ทราบสภาพจริงว่า ดำเนินการไปได้มากน้อยแค่ไหน และการประเมิน ซึ่งนำผลการปฏิบัติจริงมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็นความคาดหวัง ผลจากการประเมินจึงสามารถช่วย ชี้แนะให้สถานศึกษาได้ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาต่อไป

ปรีชา รุ่งเรือง (2550, หน้า 17) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการกำหนดแนวปฏิบัติในการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กให้ได้มาตรฐาน คุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่าสถานศึกษาสามารถ จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลผลิตคือนักเรียนเป็นผู้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นที่ยอมรับของสังคม

ไชยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 211) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประเมินคุณภาพผลผลิตของสถานศึกษาโดยรวม และประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า การประเมินคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการกำหนดแนวปฏิบัติ ในการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยมีการกำหนดมาตรฐาน การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบ คุณภาพการประเมินคุณภาพผลผลิตของสถานศึกษาโดยรวม และประเมินความพึงพอใจ ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ

ความหมายของสมรรถนะ

สมรรถนะ เรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า จิตความสามารถ มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า Competency หรือ Competence ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

Nadailac (2003) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่าสมรรถนะนั้นเป็นสิ่งที่ต้องลงมือปฏิบัติ และทำให้เกิดขึ้น กล่าวคือ ความสามารถที่ใช้เพื่อให้เกิดการบรรลุผลและวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดความรู้ (Knowledge) การเรียนรู้ทักษะ (Know-how) และเจตคติ/ ลักษณะนิสัยหรือบุคลิกภาพต่างๆ (Attitude) ที่ช่วยให้สามารถเผชิญและแก้ไข สถานการณ์ หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้จริง

Dubois and Rothwell (2004) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่ทุกคนมี และใช้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อผลักดันให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ แรงจูงใจทางสังคมลักษณะนิสัยส่วนบุคคล ตลอดจนรูปแบบความคิดและวิธีการคิด ความรู้สึกและการกระทำ

พรพิศ อินทระสุระ (2551, หน้า 16) สรุปไว้ว่า สมรรถนะ (Competency) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่เกิดจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะส่วนบุคคล และแสดงพฤติกรรมที่ทำให้บุคคลปฏิบัติงานได้บรรลุผลสัมฤทธิ์ขององค์การ

อนุชา ผารี (2557, หน้า 37) สรุปไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคล ที่เป็นผลมาจากความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นของบุคคลในการทำงาน ให้ประสบผลสำเร็จ เพื่อการปฏิบัติงานให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลในองค์กร มีผลงานได้ตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดหรือสูงกว่า

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) (2559) กล่าวว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ/ ความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร "กล่าวคือ การที่บุคคลจะแสดงสมรรถนะใดสมรรถนะหนึ่งได้ มักจะต้องมีองค์ประกอบของทั้งความรู้ ทักษะ/ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น สมรรถนะการบริการที่ดี ซึ่งอธิบายว่า "สามารถให้บริการที่ ผู้รับบริการต้องการได้" นั้น หากขาดองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ ในงานหรือทักษะที่เกี่ยวข้อง เช่น อาจต้องหาข้อมูลจากคอมพิวเตอร์และคุณลักษณะของบุคคล ที่เป็นคนใจเย็น อคทน ชอบ ช่วยเหลือผู้อื่น แล้วบุคคลก็ไม่อาจจะแสดงสมรรถนะของการบริการ ที่ดีด้วยการให้บริการที่ ผู้รับบริการต้องการได้

สรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่เป็นผลมาจากความรู้ ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นของบุคคลในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ เพื่อการปฏิบัติงานให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดในการปฏิบัติหน้าที่ ของบุคคลในองค์กร มีผลงานได้ตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดหรือสูงกว่า และสอดคล้องกับ เป้าหมายขององค์กร

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งได้มี นักวิชาการให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

สมาน อัสวภูมิ (2552, หน้า 271) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้พันธกิจการบริหารงานด้านวิชาการ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุความมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 22) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินการไปอย่างราบรื่น เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ไปหล่อเลี้ยงหัวใจ การบริหารจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่สามารถทำให้งานวิชาการเกิดพลวัต (Academic affairs dynamic) อยู่ตลอดเวลา ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดไป

จันทราณี สงวนนาม (2553, หน้า 148) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 2) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องมือชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร ซึ่งถ้ามองในด้านกระบวนการดำเนินการจะหมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน แต่หากมองการบริหารงานวิชาการในด้านของสถานศึกษา งานบริหารงานวิชาการ ได้แก่ งานควบคุมดูแลหลักสูตร อุปกรณ์การเรียน การจัดแบบเรียน การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่งานวิชาการ การวัดผลการศึกษา การศึกษา การวิจัย การประเมินมาตรฐานการศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา

จรุณี เก้าเอี้ยน (2557, หน้า 6) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานคุณภาพการศึกษายะปรากฏเด่นชัด หากผู้บริหารสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงถือได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจเป็นส่วนสำคัญที่สุดในสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึงการบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิด ทุกประเภทที่เกี่ยวกับการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินการไปอย่างราบรื่น โดยมีการจัดการกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่าง นับตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุง การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การนิเทศงานสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

หลักการบริหารงานวิชาการ

หลักการบริหารงานวิชาการเป็นรูปแบบในการปฏิบัติงานและกำกับวิธีดำเนินงานไว้สำหรับให้ผู้ปฏิบัติยึดถือไว้เป็นหลักการ ดังนี้

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 5-6) กล่าวว่า หลักการบริหารงานวิชาการจะแบ่งเป็นขั้นตอนของกระบวนการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการ จะเป็นการกำหนดนโยบายและวางแผนงานด้านวิชาการ โดยมีงานต่อไปนี้
 - 1.1 จัดทำแผนงานวิชาการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
 - 1.2 จัดสภาพงานวิชาการและวิธีการทำงาน
 - 1.3 จัดครูอาจารย์เข้าสอน
 - 1.4 จัดทำโครงการสอน
 - 1.5 จัดทำการปฏิบัติงาน
 - 1.6 จัดตารางสอน
 - 1.7 ปฐมนิเทศนักเรียน
 - 1.8 การลงทะเบียนเรียน
2. ขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นขั้นที่จัดและดำเนินงาน รวมทั้งการควบคุมดูแลให้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
 - 2.1 การดำเนินการสอนตามหลักสูตร โดยการดูแลให้การสอนเป็นไปตามโครงการสอนในแต่ละวิชา เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ
 - 2.2 การดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านวิชาการ ได้แก่ การจัดโครงการสอนซ่อมเสริม โครงการส่งเสริมเด็กเรียนดี โครงการส่งเสริมด้านการค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดชุมนุมต่าง ๆ ลูกเสือ และเนตรนารี มีการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ตลอดจนการให้คำปรึกษาในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จัดให้มีห้องสมุดโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้า

2.3 งานเกี่ยวกับการบริการ การส่งเสริมให้มีการให้บริการเกี่ยวกับสื่อการสอน เพื่อช่วยเหลือครูในด้านการสอนและอุปกรณ์ต่าง ๆ มีการจัดรวบรวมเอกสารคำสอน คู่มือครู รวมทั้งการจัดตั้งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น อาคารสถานที่ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

3. ขั้นส่งเสริมและติดตามผลในด้านวิชาการ เพื่อให้ได้มาตรฐานของงานวิชาการ ผู้บริหารควรมีการส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนา และประเมินผลงานด้านวิชาการ ดังนี้

3.1 ส่งเสริมให้ครูอาจารย์ได้ปรับปรุงตนเองด้านวิชาการ

3.2 สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาการ ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมาย และนโยบายที่เหมาะสมกับโรงเรียน และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

3.3 ริเริ่มและสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานด้านวิชาการ

3.4 จัดบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษา เช่น การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านวิชาการ

3.5 จัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ

3.6 จัดตั้งคณะทำงานทางวิชาการขึ้น ลักษณะของคณะอาจจัดรวมกันเป็นคณะครู ในแผนกเดียวกัน มาร่วมกันทำงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3.7 ส่งเสริมให้จัดตั้งชุมนุมหรือชมรมทางวิชาการ เพื่อจัดกิจกรรมและเผยแพร่ทางด้านวิชาการ

3.8 ส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมประชุมสัมมนาฝึกอบรม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ และเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ

3.9 ส่งเสริมให้ศึกษาต่อเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

ปาริชาติ ชมชื่น (2555, หน้า 30-45) ได้สรุปหลักการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

1. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการบริหาร ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ โดยมีหลักการมีส่วนร่วม การเสนอแนะและการพัฒนาในงานวิชาการ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย จึงอาจดำเนินไปในรูปของคณะกรรมการวิชาการ โดยมีเป้าหมายนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจากการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมประเมินผล

2. หลักการพัฒนาคุณภาพ (Quality management) เป็นการบริหารเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ องค์ประกอบคุณภาพที่เป็นตัวชี้วัด คือ ผลผลิต และกระบวนการ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรและผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ พัฒนาศักยภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมในระดับสากลมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินผล

3. หลักความเป็นวิชาการ (Academics) หมายถึง ลักษณะที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระของวิชาการ ได้แก่ หลักการพัฒนาหลักสูตร หลักการเรียนรู้ หลักการสอน หลักการวัดผล ประเมินผล หลักการนิเทศการศึกษา และหลักการวิจัย เป็นต้น หลักการเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์ ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องคำนึงหลักการต่าง ๆ เหล่านี้

4. หลักการ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

4.1 หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้เป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการ มีปัญหาและอุปสรรคขณะดำเนินการก็สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ การมีประสิทธิภาพเน้นกระบวนการ (Process) การใช้กลยุทธ์และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

4.2 หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ได้ผลผลิต (Outcome) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ มีทักษะเพิ่มขึ้น รวมทั้งคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่ใช้สองคำนี้ควบคู่กันไป คือ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4.3 หลักการประหยัด (Economy) หมายถึง การใช้เวลาน้อย การลงทุนน้อย การใช้กำลังหรือแรงงานน้อย โดยไม่ต้องเพิ่มทรัพยากรบริการ แต่ได้รับผลผลิตตามที่คาดหวัง ดังนั้น การลงทุนทางวิชาการ จึงต้องคำนึงถึงหลักความประหยัดด้วยเช่นกัน ผู้บริหารจะใช้กลยุทธ์และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

จรูณี เก้าเอียน (2557, หน้า 6) กล่าวว่า ในการบริหารงานวิชาการซึ่งถือว่าเป็นงานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษา จะต้องมียุทธศาสตร์และวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร ดังนั้น หลักการเบื้องต้นของการบริหารการศึกษา จึงมีดังนี้

1. ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วม
2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด
3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้
4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีวัดคุณภาพการจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น ทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

5. มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการจะประกอบด้วย หลักการสำคัญต่าง ๆ หลายประการ และเป็นขั้นตอนของกระบวนการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนมุ่งสู่ความเป็นเลิศ มีเป้าหมายให้บุคลากรทุกฝ่าย ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมผลิต ภายใต้หลักการมีส่วนร่วม หลักการพัฒนาคุณภาพและหลักความเป็นวิชาการ โดยคำนึงถึง ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความประหยัด

ขอบข่ายงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษา มีขอบข่ายครอบคลุมเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดบริการการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล รวมไปถึงการพัฒนาผู้สอนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษา ซึ่งได้มีนักวิชาการได้กำหนดขอบข่ายไว้ ดังนี้

สมาน อัสวภูมิ (2552, หน้า 271) ได้กำหนดขอบเขตงานการบริหารวิชาการ ไว้ดังนี้

1. การวางแผนงานวิชาการ
2. การพัฒนาหลักสูตร
3. การจัดการเรียนการสอน
4. การนิเทศและพัฒนาการเรียนการสอน
5. การประเมินผลงานวิชาการ

จันทร์ธานี สงวนนาม (2553, หน้า 151) ได้กำหนดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ซึ่งประกอบไปด้วย
 - 1.1 การศึกษาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรและการจัดระบบ
 - 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 1.3 สื่อการเรียนรู้
 - 1.4 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้
2. การวิจัยในชั้นเรียน
3. การสอนซ่อมเสริม
4. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

5. การนิเทศภายในสถานศึกษา

6. การประกันคุณภาพการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 3-4) ได้กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการไว้ดังนี้
คือ

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการเป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตร ไปใช้การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอนมีรายละเอียดของงาน ดังนี้

1.1 แผนปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดปฏิทิน การศึกษา ความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่ การจัดชั้นตอนและเวลาในการทำงาน

1.2 โครงการสอน เป็นการจดยละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอนตามหลักสูตร

1.3 บันทึกการสอน เป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอน ในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยการวางแผนไว้ล่วงหน้า และยึดโครงการสอน เป็นหลัก

2. การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดีและสามารถปฏิบัติได้จึงต้องมีการจัดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 การจัดตารางสอน เป็นการกำหนดวิชา เวลา ผู้สอน สถานที่ ตลอดจนผู้เรียนในแต่ละรายวิชา

2.2 การจัดชั้นเรียน เป็นงานที่ฝ่ายวิชาการต้องประสานกับฝ่ายอาคารสถานที่ รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในห้องเรียน

2.3 การจัดครูเข้าสอน ต้องพิจารณาถึงความพร้อมของสถานศึกษาและความพร้อมของบุคลากร รวมถึงการเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน

2.4 การจัดแบบเรียน โดยปรกติสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จะใช้แบบเรียนที่กระทรวงกำหนด นอกจากนั้น ครูอาจใช้หนังสืออื่นเป็นหนังสือประกอบ หรือจากเอกสารที่ครูเตรียมเอง

2.5 การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้าวิทยาการ เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ความก้าวหน้าของสังคม ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น

2.6 การฝึกงาน จุดมุ่งหมายของการฝึกงาน เป็นการให้นักเรียน นักศึกษา รู้จักนำเอา ทฤษฎีมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง ทั้งยังมุ่งให้ผู้เรียน ได้เห็นปัญหาที่แท้จริงในสาขาวิชา และอาชีพนั้น เพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้เตรียมตัวที่จะออกไปเผชิญกับชีวิตจริงต่อไป

3. การจัดการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก และส่งเสริมการจัดหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่

3.1 การจัดสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษาของนักเรียน นักศึกษา เน้นเครื่องมือและกิจกรรมให้ครูได้เลือกใช้ในการสอน

3.2 การจัดห้องสมุด เป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ ที่เป็นแหล่งวิทยาการให้นักเรียน นักศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม

3.3 การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

4. การวัดและประเมินผลกระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านการตรวจสอบ และวิเคราะห์ผลการเรียน

ปาริชาติ ชมชื่น (2555, หน้า 60-65) ได้สรุป ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ไว้ดังนี้

1. หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร เกี่ยวข้องกับการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งหมดที่เป็นเนื้อหาสาระ ซึ่งหน่วยงานหรือสถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียนหรือผู้รับบริการ เพื่อพัฒนาไปสู่จุดหมายที่ต้องการ

2. งานบริหารหลักสูตร เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ การวางแผน การจัดบุคลากร การจัดทำประมวลการสอนหรือแผนการสอน การจัดตารางเวลา การเลือกกิจกรรม การจัดสื่อและอุปกรณ์ การจัดสถานที่ และการประเมินผล การใช้หลักสูตรประกันคุณภาพ และกำหนดมาตรฐานหลักสูตร

3. งานสื่อและนวัตกรรมการจัดการวัสดุสิ่งพิมพ์หรือเอกสารที่ใช้ประกอบ คู่มือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ้างอิง สื่อการเรียนรู้ เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ โสตทัศนูปกรณ์ ได้แก่ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์การใช้ดาวเทียม โทรทัศน์หรือวิทยุและสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งรวมถึงวิธีการหรือกระบวนการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. การวัดและประเมินผลเกี่ยวกับการออกข้อสอบ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินคุณภาพผู้เรียน การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สอน รวมทั้งการประเมินผล โครงการทางวิชาการของหน่วยงานหรือสถานศึกษา

5. งานนิเทศภายใน การประกันคุณภาพเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้สอน การให้คำปรึกษา การประชุมสัมมนาหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ การอบรม การสนทนาวิชาการ การบริการเอกสารวิชาการ การพาไปศึกษาดูงาน และการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดขึ้น เป็นต้น

6. งานส่งเสริมวิชาการเกี่ยวกับการจัดการของฝ่ายทะเบียน ฝ่ายห้องสมุด ฝ่ายบริการสื่อ และเอกสารสิ่งพิมพ์ ฝ่ายบริการวิชาการแก่สังคม ฝ่ายสารสนเทศ ฝ่ายวิจัยและพัฒนา เป็นต้น ภาวดี อนันต์นารี (2557, หน้า 281) ได้กำหนด ขอบข่าย/ภารกิจการบริหารงานวิชาการ ได้แก่

1. การพัฒนาหลักสูตรและสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนการเรียนรู้
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากการศึกษาสรุปได้ว่า งานวิชาการ จะประกอบด้วย ขอบข่ายหลายด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนการเรียนรู้ การวิจัย การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศ การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การส่งเสริมความรู้แก่ชุมชน การประสานความร่วมมือของการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ

สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ

สมรรถนะของผู้บริหารวิชาการเป็นดัชนีบ่งชี้ความสำเร็จของการบริหาร การที่ผู้บริหารได้มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการบริหารสถานศึกษา จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้การจัดการศึกษาสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้บริหารเป็นเสาหลักที่มีความสำคัญยิ่งต่อหน่วยงาน ต่อผู้ได้บังคับบัญชา และต่อผลงานอันเป็นส่วนรวมคุณภาพและบทบาทของผู้บริหารมีความสำคัญอย่างใกล้ชิดกับคุณภาพของสถานศึกษา รวมทั้งมีผลสะท้อนต่อผลงานและวิถีปฏิบัติของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เป็นอันมาก (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2533, หน้า 8) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยแนวคิด

ด้านสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานที่ 3 การบริหารด้านวิชาการของ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 27) ได้กำหนด สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ 4 ด้าน ดังนี้ คือ 1) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา 4) ด้านการส่งเสริม ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้

ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถแบ่งสาระความรู้ ตามที่ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549 ข, หน้า 19) ได้กำหนดไว้ 2 แบบ คือ 1) การบริหาร จัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) หลักการดำเนินการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การบริหารจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

จันทร์านี สงวนนาม (2553, หน้า 153) กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หรือที่ เรียกว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการเรียนของผู้เรียนและวิธีการสอน ของครู ซึ่งครูจะต้องสอน โดยยึดผู้เรียนผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ฝึกคิดวิเคราะห์ และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ควบคุมดูแล เป็นการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิธีคิด วิธีการดำเนินชีวิต และมีทักษะในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้

โสภณ วงศ์ นาคเพ็ชร (2553, หน้า 34) สรุปไว้ว่า การจัดการศึกษาด้านกระบวนการ เรียนรู้ ประกอบด้วย

1. ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหา สาระกิจกรรม

3. จัดให้มีสารสนเทศการเรียนการสอนแก่ผู้สอนในกลุ่มสาระต่าง ๆ เพื่อนำผล ไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียน

4. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้สอน เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

ตามความเหมาะสม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545 มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ

เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษา

ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งแบ่งเป็นประเด็นสำคัญได้

3 ประเด็น ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

1. การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และพัฒนาตนเองได้ หมายความว่า การจัดการศึกษาจะต้องคำนึงถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในมาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง คำว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หมายถึง มนุษย์มีฐานะเป็นผู้ทรงสิทธิในชีวิตของตน มนุษย์เป็นผู้พร้อมที่จะพัฒนาตนเอง พร้อมกับมีศักยภาพที่จะร่วมกับมนุษย์ผู้อื่นพัฒนาสังคมได้

2. ถือว่าผู้เรียนสำคัญ การจัดการเรียน โดยให้โอกาสผู้เรียนได้ค้นพบความรู้เอง สิ่งที่คุณชอบและสนใจ และด้านกระบวนการเรียนรู้ผู้จัดต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิหน้าที่ของผู้เรียน มีการวางแผนการออกแบบกิจกรรม และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายเป็นระบบและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นสำคัญ

3. กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ กระบวนการเรียนรู้ คือ การค้นหา การปฏิบัติแสดงว่ารู้จริง การออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้จะต้องใช้สื่อที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้และความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ใช้สมองทุกส่วน (Whole brain approach) มีส่วนร่วมเสนอกิจกรรม และลงมือปฏิบัติจริง ตามลำดับขั้นตอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)

พ.ศ. 2553 ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยมุ่งให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลัก

เพื่อเป็นการเตรียมการรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ

และการเมือง ทั้งนี้ได้ให้ความสำคัญสูงสุดในกระบวนการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียน

เป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและรู้จักแสวงหา

ความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การเรียนรู้ในมาตรา 24 ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างได้ผลดี การเรียนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญหมายถึง ผู้บริหารสามารถจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่อและนวัตกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 หลักการดำเนินการวัดและประเมินผลทางการศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 ข, หน้า 14) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกระบวนการเก็บรวบรวม ตรวจสอบ ตีความผลการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัดของหลักสูตร นำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจผลการเรียน สถานศึกษาต้องมีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และให้ผลการประเมินที่ตรงตามความรู้ ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถรองรับการประเมินภายในและการประเมินภายนอกตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้ สถานศึกษาจึงควรกำหนดหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1. สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม
2. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียน และตัดสินผลการเรียน
3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐาน การเรียนรู้/ ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา และจัดให้มีการประเมินการอ่าน ทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการ การเรียนการสอน ต้องดำเนินการด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผล ผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ความคิด กระบวนการ พฤติกรรมและเจตคติ เหมาะสม กับสิ่งที่ต้องการวัด ธรรมชาติวิทยา และระดับชั้นของผู้เรียน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ความเที่ยงตรง ยุติธรรม และเชื่อถือได้
5. การประเมินผู้เรียนพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้ การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนรู้
7. ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและระหว่างรูปแบบ การศึกษาต่าง ๆ
8. ให้สถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา เพื่อเป็นหลักฐาน การประเมินผลการเรียนรู้ รายงานผลการเรียน แสดงวุฒิการศึกษาและรับรองผลการเรียน ของผู้เรียน

จันทรานี สงวนนาม (2553, หน้า 154) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียนว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้า ทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด ผลการประเมินจะช่วยให้ครูผู้สอนรู้ข้อบกพร่อง หรือความก้าวหน้าของผู้เรียน ทำให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการแก้ปัญหา หรือพัฒนาให้เหมาะสมได้

กิจกรรมการประเมินผลการเรียนรู้สามารถดำเนินการได้เป็น 4 ระดับ คือ

1. การประเมินผลระดับชั้นเรียน เป็นหน้าที่สำคัญที่ครูผู้สอนจะต้องประเมินผู้เรียนในแต่ละรายวิชา เพื่อรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และควรทำอย่างต่อเนื่องควบคู่กันไปกับกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. การประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายปี หรือรายภาคของสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้

3. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการ โดยเขตพื้นที่การศึกษา

4. การประเมินผลระดับชาติ สถานศึกษาจะต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมินคุณภาพระดับชาติ ในกลุ่มสาระที่สำคัญตามที่กระทรวงฯ กำหนดผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน ว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด ผลการประเมินจะช่วยให้ครูผู้สอนรู้ข้อบกพร่องหรือความก้าวหน้าของผู้เรียน

จากการศึกษาสามารถสรุปเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ได้ว่าเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้ครูได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ เน้นการจัดบรรยากาศห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ผิดและใช้สื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ วัดผลประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงอย่างหลากหลาย และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนานักเรียน

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรมีความสำคัญมากต่อการจัดการศึกษาแบบเป็นระบบ ประเทศที่ประสบความสำเร็จในด้านการจัดการศึกษาจะต้องมีหลักสูตรเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาของประเทศเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตร ได้มีนักศึกษานิเทศศาสตร์และนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำนิยามหรือความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้

ฉันท ชาติทอง (2550, หน้า 3) กล่าวว่า หลักสูตร คือ การบูรณาการศิลปะการเรียนรู้ และมวลประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งสามารถนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นไปตามสิ่งที่สังคมคาดหวังและมีการกำหนดแผนงานไว้ล่วงหน้า โดยสามารถ ปรับปรุงพัฒนาให้เอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนได้ มีความรู้ความสามารถสูงสุดตามศักยภาพ ของแต่ละบุคคล

จริยา เกลี้ยงมณี (2552, หน้า 19) ได้สรุปไว้ว่า หลักสูตรหมายถึงสิ่งที่กำหนดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ และทำให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมาย ที่กำหนด ซึ่งรวมเนื้อหากิจกรรมและประสบการณ์ที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ให้แก่นักเรียนตามความเหมาะสมกับวัยของเด็ก ซึ่งมวลประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับทั้งภายใน ห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน ซึ่งจัดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ความสนใจของนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามศักยภาพ มุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข โดยมีปัจจัย นำเข้า (Input) ได้แก่ ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ (Process) ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการศึกษา เพื่อเป็นการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

เกษราภรณ์ ภูมรินทร์ (2556, หน้า 12) สรุปความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง แนวการจัดประสบการณ์ มวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้แก่ผู้เรียน ทั้งใน และนอกห้องเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นเนื้อหาสาระ กิจกรรม หรือประสบการณ์ตรงที่เป็นแผน หรือโครงการที่ได้ระบุความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา แนวดำเนินการจัดการศึกษา เนื้อหาสาระ กิจกรรมและประสบการณ์ที่จัดให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนวิธีการวัดผล ประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียน มีพัฒนาการไปในทิศทางที่พึงประสงค์

กล่าวโดยสรุป หลักสูตร คือ สิ่งที่กำหนดขึ้นแผนหรือมวลประสบการณ์ที่เป็นเนื้อหา สำคัญและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดไว้อย่างเป็นระบบสำหรับให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อเพิ่มพูน ประสบการณ์ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ให้เกิดการพัฒนาไปในแนวทางที่พึงประสงค์ และให้เอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนได้มีความรู้ ความสามารถสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 ก, หน้า 35-39) ได้อธิบายถึง การบริหาร จัดการหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรไว้ว่า สถานศึกษามีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องสร้างความมั่นใจต่อพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนว่า ผู้เรียนจะมีคุณภาพ

ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด และเกิดสมรรถนะสำคัญ ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ดังกล่าว สถานศึกษาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงคุณภาพตามมาตรฐานอันเป็นความคาดหวังที่กำหนดไว้ร่วมกันในการพัฒนาเยาวชนทุกคนในชาติ นอกจากนี้ หลักสูตรสถานศึกษายังต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สามารถอยู่ในสังคมแวดล้อมได้อย่างมีความสุข และเกิดความรักความผูกพันในบ้านเกิดเมืองนอน มีบทบาทในการร่วมพัฒนาชุมชนในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลดังกล่าว นอกจากสถานศึกษาจะต้องพัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุมส่วนสำคัญดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษามีการเตรียมวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องศึกษา และทำความเข้าใจหลักสูตรใหม่ และเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร พิจารณาถึงงบประมาณและอาคารสถานที่ว่าพอเพียงหรือไม่ การเตรียมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจะดำเนินการโดยวิธีใด การวางแผนงาน เพื่อใช้หลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบและมีขั้นตอน จะทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โรงเรียนควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทต่างกัน ความพร้อมต่างกัน อีกทั้งมีความแตกต่างกันในด้านงบประมาณ ทรัพยากร สถานที่ และบุคลากรรวมทั้งผู้เรียนในสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาก็มาจากพื้นเพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่ต่างกัน มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้น การวางแผนในการบริหารจัดการหลักสูตร จึงควรพิจารณาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ สถานศึกษาจะต้องมีการติดตาม คุณลักษณะภาพการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และครบวงจร และนำผลจากการติดตาม กำกับ คุณลักษณะนั้นมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จันทรานี สงวนนาม (2553, หน้า 152) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องศึกษาสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งเป็นองค์ความรู้เดิมที่จะต้องนำมาจัดให้เป็นระบบมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเป็นรายวิชาและช่วงชั้น โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา

จากการศึกษาสามารถสรุปเกี่ยวกับด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาว่าเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์

เอกสาร การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร และสาระต่างๆที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรไปใช้ การบริหารจัดการการใช้หลักสูตร การนิเทศ การติดตามและประเมินผล การใช้การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

3. ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้หลายลักษณะ แตกต่างกันไปตามวิวัฒนาการด้านการศึกษา จุดมุ่งหมาย และแนวทางการจัดการศึกษา ในสมัยนั้น ๆ นักการศึกษาของไทยได้เสนอความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้หลายท่าน เช่น

Oliva (2001, p. 8) ให้ความหมายของการนิเทศการสอนว่า เป็นการช่วยเหลือครู เป็นพิเศษเพื่อให้ปรับปรุงการเรียนการสอน

กรองทอง จิระเชษฐกุล (2550, หน้า 4) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุนหรือให้ความช่วยเหลือครูให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา ให้เต็มวัยและเต็มศักยภาพ

วัชรวิภา เล่าเรียนดี (2554, หน้า 1) กล่าวว่า การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการ แห่งความพยายามในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยตรง โดยครูจะได้รับการช่วยเหลือ อำนาจความสะดวก เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจการสอนได้ผลสำเร็จตาม ความมุ่งหมาย และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการเรียนรู้ให้สูงขึ้น

ชาญชัย อาจิมสมาจาร (2556, หน้า 5) ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำและการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเอง แก่ครูและนักเรียน เพื่อการปรับปรุงตัวของครูและนักเรียน ตลอดจนสภาพการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการแห่งความพยายามในการพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนโดยตรง โดยครูจะได้รับการช่วยเหลือ อำนาจความสะดวก เพื่อให้สามารถ ปฏิบัติภารกิจการสอนได้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในอันที่จะ เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้ให้สูงขึ้น

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นต่อการบริหาร เป็นหน้าที่โดยตรง ผู้บริหาร วิทยาลัยจะต้องมีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจเทคนิคและวิธีการนิเทศที่ดี นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีบทบาทหน้าที่และแนวทางการปฏิบัติงานตามภารกิจของตน เพื่อประสาน

การดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด มีขั้นตอน ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการนิเทศ มีนักวิชาการให้ความสำคัญและกล่าวถึง เช่น กรองทอง จิรเดชากุล (2550, หน้า 11) กล่าวถึง การวางแผนการนิเทศเพื่อหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา เมื่อวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และกำหนดจุดที่จะพัฒนาได้แล้ว จึงค้นหาทางเลือกเพื่อพัฒนา โดยนำข้อมูลจากตารางวิเคราะห์ข้อมูลครุมาใช้ในการวิเคราะห์ ส่วนข้อมูลนักเรียนก็นำปัญหาและสาเหตุของปัญหามาพิจารณาหาทางเลือก/แนวทางแก้ไข จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนนิเทศภายใน โรงเรียน ในขั้นนี้ เป็นขั้นที่จะต้องนำข้อมูลมาดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ เป้าหมาย และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมเป็นกิจกรรมการนิเทศ
2. จัดทำแผนนิเทศ

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 314) ได้กล่าวถึง การวางแผนและกำหนดทางเลือก หมายถึง การดำเนินการร่วมกันในการพิจารณาหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้จากขั้นตอนที่หนึ่ง คือ กำหนดงาน กำหนดคนให้เหมาะสมสัมพันธ์กัน โดยกำหนดการปฏิบัติงานในรูปของแผนงานหรือโครงการ ที่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2533, หน้า 230) ได้กล่าวถึง การวางแผนและการจัดทำโครงการนิเทศ การวางแผนตามลักษณะงานนิเทศภายใน โรงเรียน หมายถึง วิธีการที่อาศัยหลักการ และเหตุผลและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาความต้องการของสถานศึกษาว่า มีความต้องการนิเทศในด้านใดบ้าง แล้วนำมาจัดทำแผน และโครงการต่อไป ในการวางแผน และโครงการ ถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำรายละเอียดของแผน เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ ให้เฉพาะมากขึ้น และกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนขึ้น ดังนี้

1. แจกแจงกิจกรรมการนิเทศที่จะทำในโครงการนั้น
2. กำหนดแผนงานการนิเทศ รวมถึงการกำหนดหน่วยปฏิบัติค่าใช้จ่าย เวลา และสถานที่
3. จัดทำงบประมาณ โครงการ การขออนุมัติ และการดำเนินการ

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารในการวางแผนการนิเทศ คือ บทบาทในการให้ความรู้เรื่องการนิเทศภายในแก่ครูที่ทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศ จัดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการนิเทศจัดทำแผนการนิเทศภายใน กำหนดขั้นตอนและวิธีการนิเทศภายใน ที่มีประสิทธิภาพ

2. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ

การปฏิบัติการนิเทศ เป็นกิจกรรมที่กำหนดในโครงการนิเทศภายใน โรงเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องนำหลักการนิเทศ เทคนิค ทักษะ สื่อ และเครื่องมือนิเทศเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีนักวิชาการได้กล่าวถึงและให้ความหมายไว้ เช่น

อารมณฺ์ ฉนวนจิตร (2551 หน้า 94-95) ได้เสนอกระบวนการการนิเทศไว้ทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาว่ามีปัญหาอะไรเกี่ยวกับบุคคลากรเกี่ยวกับครู หรือเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน รวมทั้งปัญหาจากนักเรียน โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชา ผู้นิเทศควรศึกษา วิเคราะห์ หาสาเหตุของปัญหาเพื่อที่จะดำเนินแก้ไข
 2. นำปัญหาที่ผู้นิเทศค้นพบมาเรียงลำดับ ปัญหาใดสำคัญควรดำเนินการแก้ไข เป็นอันดับแรก ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับผู้นิเทศในการตัดสินใจเลือกวิธีในการแก้ปัญหา
 3. แนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชน ใช้กับกิจกรรมการนิเทศหลายวิธี ผู้นิเทศควรกำหนดวิธีการนิเทศให้ชัดเจน การกำหนดวิธีการนิเทศอาจประยุกต์ใช้วิธีนิเทศแบบหนึ่งแบบใดก็ได้เพียงแต่การดำเนินงานแต่ละขั้นตอนต้องนำแนวคิด
 4. ประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจกับบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแนวร่วมในการทำงาน ทำให้ครูมีความรู้สึกที่ดีพร้อมที่จะดำเนินงานไปกับผู้นิเทศ
 5. กำหนดเครื่องมือการนิเทศให้ชัดเจน ให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นของครู
 6. ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ กระบวนการนิเทศจะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับ การลงมือปฏิบัติ
 7. ติดตามประเมินผลจากกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง
- สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 315) กล่าวถึง การปฏิบัติการนิเทศภายใน หมายถึง การดำเนินงานภายในตามยุทธวิธีที่กำหนดไว้ 8 วิธี ได้แก่

1. การประชุม
2. การพาครูไปศึกษานอกสถานที่
3. การให้ศึกษาจากตำรา
4. การสนทนาวิชาการ
5. การบริหารเอกสารวิชาการ
6. การให้คำปรึกษาหารือ
7. การสาธิตการสอน
8. การสังเกตการณ์สอน

ยุทธวิธีทั้ง 8 วิธีการนี้ ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องแก่สภาพปัญหาที่มีอยู่ โดยการดำเนินการตามแผนงาน โครงการที่กำหนดไว้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 231) กล่าวว่า การดำเนินงานการนิเทศ หมายถึง การนำแผนงานหรือโครงการ ไปปฏิบัติ เพื่อให้ได้ตามความต้องการหรือเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การให้ความรู้ในงานที่ปฏิบัติเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่จะดำเนินการว่า ต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างไรบ้าง จะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร และจะอย่างไร จึงจะให้ได้ผลงานออกมามีคุณภาพ เป็นความจำเป็นสำหรับการเริ่มการนิเทศที่จัดทำขึ้น เพื่อจะได้สร้างความเข้าใจและทำให้การนิเทศนั้นได้ผล

2. การปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การปฏิบัติงานที่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลทุกฝ่าย คือ

2.1 ผู้รับการนิเทศ เป็นขั้นที่ผู้รับการนิเทศลงมือปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้รับ

2.2 ผู้ให้การนิเทศ เป็นขั้นที่ผู้ให้การนิเทศจะทำการนิเทศและดูแลให้ผู้รับการนิเทศ ได้ทำงานสำเร็จตามที่วางไว้

2.3 ผู้บริหารเป็นผู้ที่สนับสนุนการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาจะให้การสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ ค่าใช้จ่าย วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างได้ผล

3. การสร้างขวัญและกำลังใจ ผู้รับการนิเทศควรได้รับการเสริมกำลังใจโดยเฉพาะจากฝ่ายบริหาร เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและทำงานด้วยความพึงพอใจ การสร้างขวัญและกำลังใจควรปฏิบัติไปพร้อม ๆ กับการทำงานจึงจะได้ผล

จากแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารในการปฏิบัติการนิเทศ คือ บทบาทในการนิเทศ มีการดำเนินงานตามแผนงาน/ โครงการที่วางไว้ การนิเทศเป็นไปในรูปแบบความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ การมีข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ สะท้อนผลการนิเทศซึ่งกันและกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเป็นระยะในระหว่างดำเนินการนิเทศ การนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนผลการนิเทศมาพัฒนาวิธีการนิเทศ การนิเทศโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายตามที่กำหนด การดำเนินการนิเทศมุ่งเป้าหมายที่คุณภาพนักเรียน

3. ด้านการประเมินผลการนิเทศ

การประเมินผลการนิเทศ เป็นการตรวจสอบความสำเร็จของโครงการกับจุดประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้ มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงและให้ความหมายไว้ เช่น

กรองทอง จิระเชชากุล (2550, หน้า 13) กล่าวว่า การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน คือ เป็นการตรวจสอบกิจกรรมการนิเทศว่าตอบสนองต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศ มากน้อยเพียงใด โดยมีการประเมิน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประเมินก่อนการดำเนินการ เป็นการประเมินความพร้อมก่อนการดำเนินการของผู้บริหารหรือคณะกรรมการสถานศึกษา ในเรื่องต่อไปนี้ 1) ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงของกิจกรรมว่า มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด 2) ตรวจสอบเครื่องมือ สื่อ คน และเวลา

2. ประเมินระหว่างการดำเนินการ เป็นการประเมินขณะปฏิบัติงานตามแผนนิเทศภายใน โรงเรียน โดยกำหนดรายละเอียดในแผนการประเมินให้ครอบคลุมสาระสำคัญ คือ 1) เรื่องที่ประเมินตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ 2) วิธีการประเมิน 3) เครื่องมือประเมิน 4) ระยะเวลาดำเนินการ 5) ผลการประเมิน

3. การประเมินผลหลังการดำเนินการ เป็นการประเมินผลสำเร็จของการนิเทศภายใน โรงเรียน และความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งประเมินได้จากสาระสำคัญ คือ 1) บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการวางแผนการนิเทศเพียงใด 2) ครูเกิดการพัฒนาหรือไม่ 3) การพัฒนาที่เกิดขึ้นส่งผลต่อนักเรียนมากน้อยเพียงใด 4) ครูมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด 5) มีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงแผนการนิเทศในปีต่อไปหรือไม่

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 316) กล่าวถึง การประเมินผลและรายงานผล หมายถึง การตรวจสอบหรือประเมินว่า การดำเนินการที่ผ่านมาสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่เพียงใด มีส่วนใดที่ต้องแก้ไข ปรับปรุงให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การประเมินผลดำเนินการ ใน 3 ระยะ คือ ก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังดำเนินการ ส่วนการรายงานผลนั้น กระทำเพื่อรายงานผลส่งหน่วยเหนือให้รับทราบต่อไป

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 232) กล่าวถึง การประเมินผลการนิเทศ เป็นการประเมินผลขั้นสุดท้ายในการดำเนินการ ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการประเมินผล ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำการประเมินผล หลักการที่ใช้ในการประเมินผล มีดังนี้

1. การประเมินผลต้องอาศัยข้อมูลที่เชื่อถือ โดยการตั้งจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน การใช้เครื่องมือและการรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เป็นที่ยอมรับของฝ่ายนิเทศ ครู อาจารย์ และนักเรียนนักศึกษา

2. การประเมินผลเป็นขั้นตอนหนึ่งของการนิเทศที่จำเป็นต้องทำ เมื่อได้จัดทำโครงการนิเทศแล้ว

3. การประเมินผลต้องอาศัยข้อมูลจากหลายฝ่ายทั้งจากผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ

4. การประเมินผลสามารถทำได้ 2 ระยะ คือ การประเมินผลระหว่างโครงการ เพื่อจะได้พิจารณาวิธีการดำเนินการเพื่อปรับปรุงโครงการ ส่วนการประเมินผลสรุปเป็นการประเมินผลเพื่อการตัดสินใจถึงผลที่ได้รับจากโครงการ

5. การประเมินผลเป็นระบบมี 3 ส่วน คือ 1) การประเมินผลที่ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การประเมินผลที่มุ่งตัวนักเรียนนักศึกษา เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน รวมทั้งคุณสมบัติและความสามารถของครูผู้สอน 2) การประเมินผลที่กระบวนการ เป็นการประเมินขณะดำเนินการ

ตามโครงการเพื่อการปรับปรุงโครงการ 3) การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินผลหลังจากดำเนินตามโครงการ แล้วพิจารณาผลที่ได้จากโครงการว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยทั่วไปการประเมินผลการนิเทศจะใช้เทคนิควิธีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพประกอบกันไปเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารในการประเมินผลการนิเทศ คือ บทบาทในการกำหนดแนวทางในการประเมินผลการนิเทศภายใน มีการประเมินผลการนิเทศก่อนการดำเนินการนิเทศภายใน มีการประเมินผลการนิเทศระหว่างดำเนินการนิเทศเป็นระยะ จัดให้มีการประเมินผลการนิเทศเมื่อสิ้นสุดกระบวนการนิเทศแต่ละครั้ง ศึกษาจุดอ่อนและจุดแข็งของกระบวนการนิเทศภายใน เพื่อนำมาสู่การปรับปรุงหรือพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประเมินผลสำเร็จของการนิเทศร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ มีการนำเสนอข้อมูลย้อนกลับ

ดังนั้นจากการศึกษาสามารถสรุปเกี่ยวกับด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาว่าเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติการจัดการสอนได้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมายและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้ให้สูงขึ้น สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู มีกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา

4. ด้านส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom research) เป็นการเน้นสถานศึกษาที่ทำการวิจัยว่าเกิดขึ้นในชั้นเรียน เป็นวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน เป็นการวิจัยที่ดำเนินควบคู่ไปกับการปฏิบัติของครู โดยมีครูเป็นนักวิจัยหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ครูทำการวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้ ด้วยลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนดังกล่าว จึงมีนักการศึกษาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนอย่างหลากหลาย ดังนี้

มนสิข สิริสมบุญ (2550, หน้า 2) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือ การดำเนินการของครูอย่างเป็นระบบในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการสะท้อนผล และหาวิธีการแก้ปัญหาตามสภาพที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน ด้วยกระบวนการวิจัยที่เชื่อถือได้ เพื่อการแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ทั้งในด้านที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการบริหารจัดการเรียนการสอน

พิชิต ฤทธิจรูญ (2551, หน้า 21) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการสืบค้นหาข้อเท็จจริง คำตอบ องค์ความรู้ใหม่หรือการสร้างพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบคำตอบ องค์ความรู้ใหม่ หรือนวัตกรรมที่เชื่อถือได้

พิสนุ ฟองศรี (2551, หน้า 15) กล่าวถึง การวิจัยในชั้นเรียนว่า เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เป็นกระบวนการค้นคว้าวิเคราะห์หาความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอน อย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนการสอนของครู จึงเรียกว่าการวิจัยปฏิบัติการ ในชั้นเรียนหรือวิจัยของครู เนื่องจากการวิจัยประเภทนี้ครูเป็นผู้วิจัยเองเพราะทราบรายละเอียด สถานการณ์ ปัญหาของห้องเรียนและระบบภายในโรงเรียนของตนดีที่สุด ซึ่งการจัด การเรียนการสอนในปัจจุบันมีการส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มากขึ้น

อรุณ มาตรีทอง (2552, หน้า 54-56) ได้สรุปไว้ว่า การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องการให้การสนับสนุนช่วยเหลือครู ให้มีการศึกษาด้านการวิจัยเพื่อหาความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ไปใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทราบทิศทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเป็นอย่างดี เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานวิจัยในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีแนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนของครู ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมให้ความสำคัญของการปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียนเป็นพฤติกรรมตามหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมการให้ความสำคัญของการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน โดยกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติงานวิจัยในโรงเรียนที่ชัดเจนต่อการส่งเสริมการทำวิจัยสำหรับครู มีการสนับสนุนด้านงบประมาณ จัดหาเงินทุนและจัดหาอุปกรณ์เพื่อใช้ในการประกอบการวิจัย ได้แก่ เอกสาร ตำรา หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับครูผู้สอนได้ใช้ประโยชน์ทางการวิจัยอย่างเต็มที่ มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศภายในสถานศึกษา สนับสนุนครูแต่ละคนให้มีโอกาสได้ใช้ความสามารถในการแลกเปลี่ยนความรู้กัน อย่างอิสระ และมีการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานวิจัยของครูเป็นระยะอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายและแผนปฏิบัติการที่วางไว้ในสถานศึกษา

2. ด้านการส่งเสริมให้ความรู้การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนเป็นพฤติกรรมตามหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมการให้ความรู้ของการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน โดยการจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูทุกคน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติได้ และขณะเดียวกันผู้บริหารจะต้องนำข่าวสารความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมาให้ครูทราบอยู่เสมอ แต่งตั้งคณะทำงานด้านงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเป็นที่ปรึกษาแก่ครูในการร่วมการทำวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมอันเป็นการเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ด้วยการให้ครูไปศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ข้อมูลต่าง ๆ นอกสถานศึกษา

สนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มครูภายในสถานศึกษา จัดให้มีการไปศึกษาดูงานตามโรงเรียนที่มีครูประสบความสำเร็จเกี่ยวกับด้านการวิจัยในชั้นเรียนและให้โอกาสครูผู้ทำวิจัยพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาต่อ

3. ด้านการส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนางานเป็นพฤติกรรมตามหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน โดยการชี้แนะและกระตุ้นให้ครูเกิดการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการวิจัย สนับสนุนให้นำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการสำรวจสภาพปัญหา วิเคราะห์ปัญหาความต้องการในการทำการวิจัยจนได้หัวข้อและแนวทางที่นำไปสู่การวิจัยของครูในการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมการวิจัยกันเป็นทีมเพื่อช่วยในการแก้ปัญหาและพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นรากฐานของการวิจัยภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการส่งเสริมการให้ความยอมรับนับถือผู้ทำการการปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียนเป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม โดยการสนับสนุนให้กำลังใจ ยกย่องชมเชย ให้เกียรติบัตร หรือรางวัล ให้ความดีความชอบแก่ผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน ประชาสัมพันธ์ให้ครูผู้มีผลงานวิจัยได้รับการยกย่อง ส่งเสริมสนับสนุนให้นำผลการวิจัยไปเผยแพร่เป็นที่ประจักษ์ของคนทั่วไป มอบหมายงานผู้ที่มีผลงานทางด้านวิจัยได้รับผิดชอบงานตามความรู้ความสามารถสูงขึ้น จัดให้มีการประกวดหรือนิทรรศการเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนให้ใช้ผลงานวิจัยเพื่อนำไปขอเลื่อนตำแหน่งสู่ตำแหน่งวิทยฐานะ และมีโอกาสก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้รับการเสนอชื่อเป็นครูแกนนำ ครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ ตามลำดับ

จากการศึกษาสามารถสรุปเกี่ยวกับด้านส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสามารถส่งเสริมบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในกลุ่มครูผู้สอน

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการผู้บริหารต้องมีความสามารถในการบริหารงานวิชาการตามมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

ซึ่งได้แก่ การบริหารจัดการการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษา และการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549, หน้า 27) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเข้าใจสาระความรู้ตามที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549 ข, หน้า 19) ได้กำหนดไว้ 2 แบบ คือ 1) การบริหารจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) หลักการดำเนินการวัดและประเมินผลทางการศึกษา การจัดการศึกษาด้านกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมให้ผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้สอน เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม (โสภา วงศ์นาคเพ็ชร์, 2553, หน้า 34) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียนว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด ผลการประเมินจะช่วยให้ครูผู้สอนรู้ข้อบกพร่องหรือความก้าวหน้าของผู้เรียน ทำให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการแก้ปัญหา หรือพัฒนาให้เหมาะสมได้ (จันทราณี สงวนนาม, 2553, หน้า 154)

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสถานศึกษามีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552 ก, หน้า 35-39) ผู้บริหารจะต้องศึกษาสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งเป็นองค์ความรู้เดิมที่จะต้องนำมาจัดให้เป็นระบบ มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเป็นรายวิชา และช่วงชั้น โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาการติดตาม ดูแล คุณภาพการจัดทำหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และครบวงจร และนำผลจากการติดตาม กำกับดูแลคุณภาพนั้นมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (จันทราณี สงวนนาม, 2553, หน้า 152) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นต่อการบริหาร เป็นหน้าที่โดยตรง ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจเทคนิคและวิธีการนิเทศที่ดี รู้หลักและกระบวนการการนิเทศ (อารมณ ฉนวนจิตร, 2551 หน้า 94-95) ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 30 ได้ระบุไว้ว่า ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการ

การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับชั้น ซึ่งผู้บริหารมีหน้าที่สำคัญต่อการส่งเสริมการวิจัย โดยต้องมีความสามารถในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานด้านวิชาการ ความเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้นำในการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้บริหารงานวิชาการ มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาครู เพื่อให้มีความเป็นมืออาชีพ (สมุทพร ชำนาญ, 2559) ซึ่งผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการต้องมีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การจัดบรรยากาศของสถานศึกษา การพัฒนาบุคลากร การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และการประเมินคุณภาพการศึกษา (ไชยา ภาวะบุตร, 2555, หน้า 187)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

นาวา สุชมรมย์ (2550, หน้า 66) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู มีความสัมพันธ์กันในทางบวกและมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการประเมินการปฏิบัติงานนักเรียน ด้านการประเมินผลการสอนของครู และด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ

สาลินา บุญเกื้อ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ภาวะผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนต้นแบบของการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผลวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนต้นแบบของการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับดังนี้ การสร้างเครือข่าย

ความร่วมมือในการบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผล การประกันคุณภาพ การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศทางการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตร โดยปัจจัยที่มีผลเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ คุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้นำ การพัฒนาตนเองของผู้นำ คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้นำ ทักษะต่อผู้นำ บทบาทหรือพฤติกรรมที่แสดง พฤติกรรมต่อผู้นำ การรับรู้ถึงคุณลักษณะของผู้นำ การให้ความร่วมมือกับผู้นำ

จิราวรรณ จันทร์เยี่ยม (2552, หน้า 102) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสมุทรสงคราม ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2548 ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสมุทรสงครามมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยรวมและรายด้าน

นัตร์ชัย ไชยมงค์ (2552, หน้า 92) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศศิวิมล สุขทนารักษ์ (2554, หน้า 114) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอคลองหลวงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีภาวะผู้นำโดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ

โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านงานวางแผนการกำหนดวิธีดำเนินงาน ด้านการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา ด้านวัตถุประสงค์หลักสูตร และสื่อการสอน ด้านงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านงานการเรียนการสอน ด้านงานห้องสมุด ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ ด้านงานส่งเสริมการเรียนการสอน และ ด้านงานนิเทศการศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กันในแต่ละด้านของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง

ไพเราะ พัดดาสิงห์ (2554, หน้า 90) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองผลวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศในโรงเรียน และการกำหนดภารกิจของโรงเรียน และผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการยกย่องเชิดชูครูทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของครูผู้วิจัยในชั้นเรียน ด้านการส่งเสริมครูทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการส่งเสริมให้ความรู้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน และพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อนุกุล มานะวรพงศ์ (2555, หน้า 117-118) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

พิชชาวดี ฤาชา (2555, หน้า 54-57) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับมาก ปรากฏดังนี้ ด้านหลักและกระบวนการบริหารสถานศึกษา ด้านนโยบายและการวางแผน ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านคุณธรรม และจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ด้านประชาสัมพันธ์ และความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านบริหารกิจการนักเรียน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการบริหารบุคคล

2) ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจาก คะแนนเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถส่งเสริมให้มีการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนิเทศการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้ และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

กานดา สังข์ชุม (2556, หน้า 109) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปฏิบัติงาน ตามแนวทางอิทธิบาท 4 กับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการปฏิบัติงานตามแนวทาง อิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ โดยรวม และรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ 3) การปฏิบัติงานตามแนวทางอิทธิบาท 4 กับสมรรถนะ การบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผกากรอง ศรีประไพ (2558, หน้า 131-134) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า การพัฒนาหลักสูตร การจัดบรรยากาศของสถานศึกษา การเป็นผู้นำ ที่มีประสิทธิภาพ การประเมินคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก การจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาบุคลากร โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 องค์ประกอบหลัก ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม มีทั้งหมด 4 องค์ประกอบหลัก คือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดบรรยากาศ ของสถานศึกษาและการพัฒนาบุคลากร

นิรมล พันศร (2558, หน้า 96) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อสมรรถนะ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็น ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ย

อยู่ในระดับมาก และ 2) ระดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

งานวิจัยต่างประเทศ

Nolte (1966 อ้างถึงใน ประอร พันธุ์เตี้ย, 2554, หน้า 135) ได้ศึกษา พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการ โดยสอบถามผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศในสหรัฐอเมริกา พบว่า พฤติกรรมที่ทำให้การบริหารงานวิชาการมีสมรรถนะสูง เนื่องจากการส่งเสริมให้ครูมีความสามารถเพิ่มขึ้น ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคหลายวิธี ให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการอบรม สาธิตวิธีสอน อภิปรายปัญหาการสอนในที่ประชุม ให้ครูในโรงเรียนสับเปลี่ยนการเยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการสอน จัดหาวิทยากรมาช่วยในการประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดปฐมนิเทศครูใหม่ หาวิธีวิจารณ์งานของครูแบบดีเพื่อไม่ให้เสียกำลังใจ ให้ครูมีส่วนร่วมในการเลือกวัสดุและอุปกรณ์การสอน ส่งเสริมให้ครูใช้โครงการสอน ประชุมครูเพื่อประเมินผล การเยี่ยมห้องเรียน

Chapman and Burchfield (1992) ได้วิจัยเรื่อง ความเชื่อของผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทของพวกเขาในการปรับปรุงและพัฒนาการแสดงออกในเชิงวิชาการของนักเรียน พบว่า ผู้บริหารเหล่านั้นมีความเชื่อว่า กิจกรรม 3 ประการ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อการติดตาม และนิเทศการสอนการจัดการใน โรงเรียนและความสัมพันธ์กับชุมชนมีผลต่อการปรับปรุง และพัฒนาการแสดงออกของนักเรียนในเชิงวิชาการ

Spilito (1990) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ที่มีผลต่อความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียน พบว่า การพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารมีความสำคัญต่อความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียน

Chester (1996) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารทั่วประเทศ สหรัฐอเมริกา พบว่า การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพสูง เกิดจากการส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธี ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน อภิปรายปัญหาการเรียนการสอน การเปลี่ยนห้องเรียนและการสังเกตการสอน มีวิทยากรมาบรรยายประชุมปฏิบัติการด้านเทคนิคการสอนและใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน

Marmon (2002) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การกำหนดสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการจัดการศึกษาภายใต้ข้อกำหนดของส่วนกลาง เครื่องมือถูกพัฒนาขึ้น โดยการแก้ไขตามคำแนะนำจากการประชุมร่วมมือของบุคคล ผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ และนำไปทดลองใช้อีกครั้ง เพื่อขอคำแนะนำในการจัดลำดับในการสำรวจระดับชาติ ผลการวิจัย

พบว่า สมรรถนะหลักสำหรับผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่กำหนด จำนวน 18 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะด้านการบริหาร การรับบุคคล การแนะนำหลักสูตรทั่วไป หลักสูตรพิเศษ การหาเงินมาช่วยเหลือ การติดตามและประเมินผล การจัดทำของงบประมาณ สารสนเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ภาวะผู้นำ การมีวิสัยทัศน์ การจูงใจ การวางแผน การพัฒนาอาชีพ ความสัมพันธ์กับชุมชน การสรรหา การสอนและเทคโนโลยี

Bozman (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประสิทธิภาพ และความน่าเชื่อถือของครูต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนรัฐบาลขนาดกลาง ในรัฐเทนเนสซี พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองของครูเป็นปัจจัยที่บ่งชี้ถึงอัตราความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนด้านการเขียน ด้านภาษา ด้านการอ่าน และคณิตศาสตร์และรูปแบบของภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราการสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนจากการประเมินผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ซึ่งผลการศึกษานำไปสู่การกำหนดระบบของโรงเรียนและการผลิตครูที่สามารถสร้าง โปรแกรมการสอนด้วยตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้มีอาชีพสู่ชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนควรมีกำหนดระบบประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารและพัฒนาความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน

Vasile and Rachmaler (2004) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้ของครูผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหาร โรงเรียน ที่ใช้การอ่านเพื่อการคิดริเริ่ม ในรัฐอะลาบามา ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหาร มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหาร คือ ผู้นำในสถานศึกษา จึงต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดบรรยากาศสถานศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ความเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะทำให้เกิดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพ และผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษางานด้านวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลดีต่อคุณภาพของผู้เรียนและสถานศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 225 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2559 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 142 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาด
ของสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ขนาดเล็ก	11	7
ขนาดกลาง	184	116
ขนาดใหญ่	30	19
รวม	225	142

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 30 ข้อ มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ดังนี้ คือ

1. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 5 ข้อ
3. ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านการพัฒนาบุคลากร จำนวน 5 ข้อ
5. ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ จำนวน 5 ข้อ
6. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา จำนวน 5 ข้อ

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนน 5 ระดับ ดังนี้ (พงศเทพ จิระโร, 2559, หน้า 15)

- 5 คะแนน หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 20 ข้อ มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ คือ

1. ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ
3. ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนน 5 ระดับ ดังนี้ (พงศเทพ จิระโร, 2559, หน้า 15)

- 5 คะแนน หมายถึง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. กำหนดกรอบแนวคิดและขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิดกำหนดคำตอบเป็นข้อความ 5 ระดับ
4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบโครงสร้างคำถาม การใช้ภาษา และความครอบคลุมเนื้อหาสาระ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content validity) โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์การผ่าน IOC ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป โดยมีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ให้ตรวจแบบสอบถาม ดังนี้

5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชา
การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

5.2 ดร.สมชาย อรุณชัยญา รองผู้อำนวยการ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
จันทบุรี เขต 1 และอาจารย์พิเศษ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

5.3 ดร.สุกิจ โพธิ์ศิริกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย จังหวัดระยอง
และอาจารย์พิเศษ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน และเสนออาจารย์
ที่ปรึกษางานนิพนธ์เพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นครั้งสุดท้าย ซึ่งได้ค่า IOC รายข้อเท่ากับ 1

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูที่มีคุณสมบัติ
เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

6.1 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item discrimination power) โดยวิธีหาค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient)
ระหว่างคะแนนเฉลี่ยรายข้อกับคะแนนเฉลี่ยรวม (Item-total correlation) โดยวิเคราะห์จาก
โปรแกรมสำเร็จรูปผลการวิเคราะห์ พบว่า แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ระหว่าง .44-.80 มีค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ .96 และแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ระหว่าง .61-.86 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 (รายละเอียดปรากฏ
ในภาคผนวก)

6.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ
.98 เหมาะสมที่จะใช้เป็นแบบสอบถามได้จริง

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วเสนอคณะกรรมการผู้ควบคุมการทำ
งานนิพนธ์ ตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย และนำไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อใช้
ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 142 ฉบับ พร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยถึงกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
3. ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 142 คน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืนมา จำนวน 142 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทุกฉบับ นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามน้ำหนักของแต่ละข้อตามที่กำหนด
5. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงพรรณนา ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
 2. เลือกแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์มาลงรหัสให้คะแนนตามน้ำหนักที่กำหนดไว้ แล้วบันทึกลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
 3. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป
- เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามและการแปลความหมายของคะแนน กำหนดได้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) วิเคราะห์โดยรวม รายด้านและรายข้อ โดยมีวิธีการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวของ พงศ์เทพ จิระโร (2559, หน้า 15) ดังนี้

- 1.00-1.49 มีความหมายว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 1.50-2.49 มีความหมายว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อย
- 2.50-3.49 มีความหมายว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
- 3.50-4.49 มีความหมายว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก
- 4.50-5.00 มีความหมายว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) วิเคราะห์โดยรวม รายด้านและรายข้อ โดยมีวิธีการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวของพงศ์เทพจิระ โร (2559, หน้า 15) ดังนี้

- 1.00-1.49 มีความหมายว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 1.50-2.49 มีความหมายว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย
- 2.50-3.49 มีความหมายว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
- 3.50-4.49 มีความหมายว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก
- 4.50-5.00 มีความหมายว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) แล้วเทียบกับหลักเกณฑ์ของ สมโภชน์ อเนกสุข (2554, หน้า 80)

- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .90-1.00 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .70-.89 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .50-.69 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .30-.49 มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ
 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .00-.29 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังนี้

1. ข้อมูลตอนที่ 1 วิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
2. ข้อมูลตอนที่ 2 วิเคราะห์สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. ข้อมูลตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 สถิติที่ใช้ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

SD แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

r แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

p แทน ค่าความน่าจะเป็น

** แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

X แทน รวมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

X_1 แทน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

X_2 แทน ด้านการพัฒนาหลักสูตร

X_3 แทน ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา

X_4 แทน ด้านการพัฒนานุเคราะห์

X_5 แทน ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

X_6 แทน ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

Y แทน รวมสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

Y_1 แทน ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้

Y_2 แทน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

Y_3 แทน ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

Y_4 แทน ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
- ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
- ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน
ในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	<i>n</i> = 142		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.12	0.61	มาก	4
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.01	0.67	มาก	6
3. ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา	4.17	0.65	มาก	2
4. ด้านการพัฒนาบุคลากร	4.18	0.59	มาก	1
5. ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ	4.14	0.68	มาก	3
6. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา	4.02	0.67	มาก	5
รวม	4.11	0.58	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน
ในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวม
และรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก
ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำ
ที่มีประสิทธิภาพ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	<i>n</i> = 142		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และ สภาพความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม	4.14	0.70	มาก	2
2. ผู้บริหารมีการจัดทำแผนปฏิบัติการรายปีเพื่อให้ การดำเนินการสำเร็จตามเป้าหมาย	4.16	0.69	มาก	1
3. ผู้บริหารประสานความร่วมมือให้ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินการ	4.13	0.80	มาก	3
4. ผู้บริหารกำหนดการจัดงบประมาณและการใช้ ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ	4.05	0.71	มาก	5
5. ผู้บริหารกำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของ สถานศึกษาทุกคนรับผิดชอบและดำเนินงาน ตามแผนที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.06	0.76	มาก	4
รวม	4.12	0.61	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน
ในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการจัดทำ
แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย

จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีการจัดทำแผนปฏิบัติการรายปี เพื่อให้การดำเนินการสำเร็จตามเป้าหมายผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และสภาพความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรมผู้บริหารประสานความร่วมมือให้ผู้ปกครองและบุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการซื้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารกำหนดการจัดงบประมาณและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

ด้านการพัฒนาหลักสูตร	<i>n</i> = 142		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตร	4.03	0.78	มาก	2
2. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น	4.08	0.80	มาก	1
3. ผู้บริหารดำเนินการนิเทศภายในเพื่อกำกับติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีระบบ	4.01	0.83	มาก	3
4. ผู้บริหารจัดให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น	3.95	0.81	มาก	5
5. ผู้บริหารได้จัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา	3.99	0.73	มาก	4
รวม	4.01	0.67	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุง

หรือพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่นผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรผู้บริหาร
ดำเนินการนิเทศภายในเพื่อกำกับติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีระบบข้อที่มีค่าเฉลี่ย
น้อยที่สุด คือ ผู้บริหารจัดให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนา
ให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา

ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา	<i>n</i> = 142		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสร้างขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน	4.20	0.84	มาก	2
2. บริหารให้การสนับสนุนงบประมาณ ในการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวกับ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อ การเรียนรู้ของผู้เรียน	4.24	0.69	มาก	1
3. ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการ ต่าง ๆ ให้แก่ ครู และนักเรียน	4.14	0.78	มาก	4
4. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ในการจัดบรรยากาศและมีความรู้สึกรัก และเป็นเจ้าของ	4.19	0.73	มาก	3
5. ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจแก่ ผู้ใต้บังคับบัญชา	4.09	0.80	มาก	5
รวม	4.17	0.65	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน
ในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการจัด
บรรยากาศของสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก
มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมหรือ

โครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศและมีความรู้สึกรักและเป็นเจ้าของข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนามุคлаг

ด้านการพัฒนามุคлаг	n = 142		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนตำแหน่ง	4.30	0.71	มาก	1
2. ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาต่อ/ ฝึกอบรม/ ศึกษาดูงาน	4.29	0.68	มาก	2
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีความชำนาญทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีโดยการจัดหางบประมาณสนับสนุน	4.17	0.74	มาก	3
4. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการสร้างระบบนิเทศภายในการติดตามผลงานและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน	4.07	0.77	มาก	5
5. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน	4.10	0.77	มาก	4
รวม	4.18	0.59	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนามุคлаг โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก

มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนตำแหน่ง ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาต่อ/ ฝึกอบรม/ ศึกษาดูงานผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีความชำนาญ ทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีโดยการจัดหางบประมาณสนับสนุน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการสร้างระบบนิเทศภายใน การติดตามผลงานและการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการทำงาน

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ	<i>n</i> = 142		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ผู้บริหารมีความสามารถในการตัดสินใจ	4.10	0.85	มาก	5
2. ผู้บริหารแสดงให้เห็นเป้าหมายของการทำงาน และการวางแผนในอนาคตได้อย่างชัดเจน	4.13	0.75	มาก	3
3. ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	4.20	0.80	มาก	1
4. ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน ปรับตัวเข้าได้กับทุกสถานการณ์	4.15	0.78	มาก	2
5. ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ สามารถทำให้ ผู้ใต้บังคับบัญชายินยอมให้ความร่วมมือ เชื้อเพลิง และยกย่อง	4.10	0.84	มาก	4
รวม	4.14	0.68	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน ในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีผู้บริหาร มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานปรับตัวเข้าได้กับทุกสถานการณ์ผู้บริหารแสดงให้เห็น เป้าหมายของการทำงานและการวางแผนในอนาคตได้อย่างชัดเจน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการตัดสินใจ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา	<i>n</i> = 142		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ผู้บริหารมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมิน จัดทำแผนการวัดผลและประเมินผล	4.01	0.76	มาก	4
2. ผู้บริหารมีการพัฒนาเครื่องมือการประเมินผล ให้ได้มาตรฐาน	3.93	0.80	มาก	5
3. ผู้บริหารส่งเสริมการประเมินคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง	4.07	0.73	มาก	1
4. ผู้บริหารประเมินแบบมีส่วนร่วม	4.06	0.75	มาก	2
5. ผู้บริหารติดตามตรวจสอบผลการประเมิน และนำไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาต่อไป	4.04	0.82	มาก	3
รวม	4.02	0.67	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน
ในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมการประเมินคุณภาพการศึกษา
อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารประเมินแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารติดตามตรวจสอบผลการประเมิน
และนำไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาต่อไป ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการพัฒนาเครื่องมือ
การประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ	<i>n</i> = 142		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้	4.15	0.59	มาก	1
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.99	0.75	มาก	3
3. ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา	4.01	0.78	มาก	2
4. ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการจัดการเรียนรู้	3.98	0.78	มาก	4
รวม	4.03	0.66	มาก	

จากตารางที่ 9 พบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัย
เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้

ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้	n = 142		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	4.27	0.68	มาก	1
2. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน	4.14	0.71	มาก	3
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน	4.14	0.74	มาก	4
4. ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณในการผลิตสื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน	4.04	0.76	มาก	5
5. ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.15	0.75	มาก	2
รวม	4.15	0.59	มาก	

จากตารางที่ 10 พบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณในการผลิตสื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	<i>n</i> = 142		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและคณะกรรมการ สถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร	4.04	0.81	มาก	1
2. ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ สามารถให้คำปรึกษา แนะนำการใช้หลักสูตรได้	3.99	0.79	มาก	2
3. ผู้บริหารจัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ	3.99	0.86	มาก	3
4. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำการวิเคราะห์หลักสูตร และสามารถนำไปใช้ในการจัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ได้	3.93	0.88	มาก	5
5. ผู้บริหารนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรไป ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร	3.98	0.87	มาก	4
รวม	3.99	0.75	มาก	

จากตารางที่ 11 พบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและคณะกรรมการ
สถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ สามารถให้คำปรึกษา
แนะนำการใช้หลักสูตรได้ ผู้บริหารจัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การใช้หลักสูตร
อย่างสม่ำเสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำการวิเคราะห์หลักสูตร
และสามารถนำไปใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา	<i>n</i> = 142		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ผู้บริหารวางแผนและมีปฏิทินการนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบ	4.01	0.89	มาก	3
2. ผู้บริหารมีเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย ในการนิเทศ	3.92	0.93	มาก	5
3. ผู้บริหารนิเทศด้วยบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร	4.12	0.82	มาก	1
4. ผู้บริหารจัดทำเครื่องมือการนิเทศภายใน ได้อย่างเหมาะสม	3.98	0.87	มาก	4
5. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการนิเทศมาปรับปรุง และพัฒนาการสอน	4.02	0.89	มาก	2
รวม	4.01	0.78	มาก	

จากตารางที่ 12 พบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารนิเทศด้วยบรรยากาศ
ที่เป็นกัลยาณมิตร ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการสอน
ผู้บริหารวางแผนและมีปฏิทินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ
ผู้บริหารมีเทคนิคและวิธีการที่หลากหลายในการนิเทศ

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการจัดการเรียนรู้	<i>n</i> = 142		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาครูด้านการวิจัย ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.01	0.88	มาก	2
2. ผู้บริหารมีนโยบาย โครงการสนับสนุนครู ในการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.01	0.86	มาก	1
3. ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ ไปกับการจัดการเรียนการสอน	3.96	0.85	มาก	4
4. ผู้บริหารติดตามให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหา การจัดทำวิจัยในชั้นเรียน	3.95	0.89	มาก	5
5. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาปรับใช้ พัฒนาการเรียนการสอน	3.97	0.90	มาก	3
รวม	3.98	0.78	มาก	

จากตารางที่ 13 พบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีนโยบาย โครงการสนับสนุนครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาครู ด้านการวิจัยด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาปรับใช้พัฒนาการเรียนการสอน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารติดตามให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ตารางที่ 14 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient)

ภาวะผู้นำ ทางวิชาการ	สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ									
	Y_1		Y_2		Y_3		Y_4		Y	
	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p
X_1	.79**	.00	.70**	.00	.78**	.00	.67**	.00	.80**	.00
X_2	.76**	.00	.74**	.00	.79**	.00	.71**	.00	.82**	.00
X_3	.75**	.00	.72**	.00	.70**	.00	.65**	.00	.77**	.00
X_4	.76**	.00	.73**	.00	.73**	.00	.70**	.00	.79**	.00
X_5	.76**	.00	.75**	.00	.80**	.00	.74**	.00	.83**	.00
X_6	.73**	.00	.82**	.00	.84**	.00	.77**	.00	.87**	.00
X	.84**	.00	.82**	.00	.86**	.00	.79**	.00	.91**	.00

** $p < .01$

จากตารางที่ 14 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน ได้แก่ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2559 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 142 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของ พงศ์เทพ จิระโร (2559, หน้า 15) แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ระหว่าง .44-.80 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 และแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ระหว่าง .61-.86 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีการจัดทำแผนปฏิบัติการรายปีเพื่อให้การดำเนินการสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และสภาพความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม ผู้บริหารประสานความร่วมมือให้ผู้ปกครองและบุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารกำหนดการจัดงบประมาณและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรโดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตร ผู้บริหารดำเนินการนิเทศภายในเพื่อกำกับติดตามการใช้หลักสูตร สถานศึกษาอย่างมีระบบ ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารจัดให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

1.3 ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษาโดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศและมีความรู้สึกรักและเป็นเจ้าของ ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจตัดสินใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

1.4 ด้านการพัฒนามูลสารโดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำผลงานทางวิชาการ เพื่อเลื่อนตำแหน่งผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาต่อ/ฝึกอบรม/ ศึกษาคุณ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีความชำนาญทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีโดยการจัดหางบประมาณสนับสนุน ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการสร้างระบบนิเทศภายใน การติดตามผลงานและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน

1.5 ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพโดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานปรับตัวเข้าได้กับทุกสถานการณ์ ผู้บริหารแสดงให้เห็นเป้าหมายของการทำงานและการวางแผนในอนาคตได้อย่างชัดเจน ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการตัดสินใจ

1.6 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมการประเมินคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารประเมินแบบมีส่วนร่วมผู้บริหารติดตามตรวจสอบผลการประเมิน และนำไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาต่อไปข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการพัฒนาเครื่องมือ การประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

2. สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอ แก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนรู้

2.1 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครู จัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอน จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ผู้บริหารส่งเสริมให้ครู วัดผลประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณ ในการผลิตสื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน

2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครู และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ สามารถให้คำปรึกษาแนะนำการใช้หลักสูตรได้ผู้บริหารจัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำการวิเคราะห์ หลักสูตรและสามารถนำไปใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้

2.3 ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารนิเทศ ด้วยบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตรผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนา การสอนผู้บริหารวางแผนและมีปฏิทินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีเทคนิคและวิธีการที่หลากหลายในการนิเทศ

2.4 ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยรวม และรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีนโยบาย โครงการสนับสนุนครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาครู ด้านการวิจัยด้วยวิธีการที่หลากหลายผู้บริหารสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาปรับใช้พัฒนา การเรียนการสอนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารติดตามให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหา การจัดทำวิจัยในชั้นเรียน

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน ได้แก่ ด้านการประเมินคุณภาพ การศึกษาด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดทำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา ตามลำดับ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญจากการค้นพบ ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานด้านวิชาการ ความเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะทำให้เกิดกิจกรรมการเรียน การสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาวา สุขรมย์ (2550, หน้า 66) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพการสอนของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หนองคาย เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ

ศาลินา บุญเกื้อ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ภาวะผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนต้นแบบของการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนต้นแบบของการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิราวรรณ จันทร์แถม (2552, หน้า 102) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสมุทรสงคราม ตามทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉัตรชัย ไชยมงค์ (2552, หน้า 92) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศศิวิมล สุขทนารักษ์ (2554, หน้า 114) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพเราะ พัดดาสิงห์ (2554, หน้า 90) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิรมล พันสร (2558, หน้า 96) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผกากรอง ศรีประไพ (2558, หน้า 131-134) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์

เขต 3 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายเพิ่มเติม โดยจำแนกตามรายด้าน ดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา แผนการปฏิบัติ การระดมทรัพยากร การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่าย และแหล่งวิทยาการภายนอก เพื่อให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผกากรอง ศรีประไพ (2558, หน้า 131-134) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาวา สุขรมย์ (2550, หน้า 66) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิราวรรณ จันทร์แยม (2552, หน้า 102) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสมุทรสงคราม ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพเราะ พัดดาสิงห์ (2554, หน้า 90) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

ฉัตรชัย ไชยมงคล (2552, หน้า 92) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมและรายชื่อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับหลักสูตรเนื่องจากหลักสูตรถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา จำเป็นต้องมีการพัฒนา ให้มีความทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ตลอดจนพัฒนาให้สอดคล้องกับ ความต้องการของบุคคลในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิรมล พันศร (2558, หน้า 96) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า ระดับภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาวา สุขรมย์ (2550, หน้า 66) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศาลินา บุญเกื้อ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ภาวะผู้นำ ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนต้นแบบของการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหาร โรงเรียนต้นแบบของการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิราวรรณ จันทร์เยี่ยม (2552, หน้า 102) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผกากรอง ศรีประไหม (2558, หน้า 131-134) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้านการพัฒนา หลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการจัดบรรยากาศของ

สถานศึกษาโดยรวมและรายชื่อกำหนดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร มีการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ให้ความสำคัญกับ บุคลากรในสถานศึกษา สร้างขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน สนับสนุนงบประมาณ ในการจัดกิจกรรมหรือ โครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพเราะ พัดตาสิงห์ (2554, หน้า 90) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการจัดบรรยากาศในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ นาวา สุขรมย์ (2550, หน้า 66) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาของโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการจัดบรรยากาศของ สถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผกากรอง ศรีประไพ (2558, หน้า 131-134) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิรวรรณ จันทร์แย้ม (2552, หน้า 102) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ด้านการจัดบรรยากาศ ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นัทรชัย ไชยมงคล (2552, หน้า 92) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ด้านการจัด บรรยากาศของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยรวม และรายชื่อกำหนดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ

กระตุ้นครูให้พัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยส่งเสริมครูในการพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนการสอน โดยเน้นที่ความถนัด ความต้องการของผู้เรียน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Spilito (1990) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ที่มีผลต่อความสำเร็จทางวิชาการ ของนักเรียน พบว่า การพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารมีความสำคัญต่อความสำเร็จทางวิชาการ ของนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Nolte (1966 อ้างถึงใน ประอร พันธุ์เตี้ย, 2554, หน้า 135) ได้ศึกษา พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการ โดยสอบถามผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศ ในสหรัฐอเมริกา พบว่า พฤติกรรมที่ทำให้การบริหารงานวิชาการมีสมรรถนะสูง เนื่องจากการส่งเสริมให้ครูมีความสามารถเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผกากรอง ศรีประไพหม (2558, หน้า 131-134) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิราวรรณ จันทร์เยี่ยม (2552, หน้า 102) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉัตรชัย ไชยมงคล (2552, หน้า 92) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครพนม เขต 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก

1.5 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีทักษะในการจูงใจ บุคลากรในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ได้รับความไว้วางใจ ในการบริหารงาน มีความโปร่งใสในการบริหารงาน มีจริยธรรม นำองค์กรสู่เป้าหมาย และ ทิศทางที่กำหนดซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chester (1996) ได้วิจัยเรื่อง การบริหาร งานวิชาการของผู้บริหารทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า การบริหารงานวิชาการที่มี

ประสิทธิภาพสูง เกิดจากการส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธี ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน อภิปรายปัญหาการเรียนการสอน การเปลี่ยนห้องเรียนและการสังเกตการสอน มีวิทยากรมาบรรยายประชุมปฏิบัติการด้านเทคนิคการสอนและใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Bozman (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือของครูต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนรัฐบาลขนาดกลางในรัฐเทนเนสซี พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองของครู เป็นปัจจัยที่บ่งชี้ถึงอัตราความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนด้านการเขียน ด้านภาษา ด้านการอ่าน และคณิตศาสตร์ ผลการศึกษานำไปสู่การกำหนดระบบของโรงเรียนและการผลิตครูที่สามารถสร้างโปรแกรมการสอนด้วยตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐาน ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้มีอาชีพผู้ชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนควรมีกำหนดระบบประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารและพัฒนาความน่าเชื่อถือของโรงเรียน กับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Vasile and Rachmaler (2004) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้ของครูผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหาร โรงเรียนที่ใช้การอ่านเพื่อการคิดริเริ่มในรัฐอะลาบามา ผลการศึกษายืนยันได้ว่า ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผกากรอง ศรีประไพ (2558, หน้า 131-134) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภาคพื้นใต้ เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภาคพื้นใต้ เขต 3 ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพเราะ พัดดาสิงห์ (2554, หน้า 90) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทอง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการดำเนินการกำหนดแนวปฏิบัติในการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยมีการกำหนดมาตรฐาน การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพผลผลิตของสถานศึกษาโดยรวม และประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และนำไปปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของ ผกากรอง ศรีประไหม (2558, หน้า 131-134) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิราวรรณ จันทร์แย้ม (2552, หน้า 102) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาวา สุขรมย์ (2550, หน้า 66) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉัตรชัย ไชยมงคล (2552, หน้า 92) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศาลินา บุญเกื้อ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ภาวะผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบของการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบของการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน

ในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากันตบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องมือชี้วัดความสำเร็จ

และความสามารถของผู้บริหารการที่ผู้บริหารได้มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการบริหารสถานศึกษา จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้การจัดการศึกษาสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Nolte (1966 อ้างถึงใน ประจักษ์ พันธ์เตี้ย, 2554, หน้า 135) ได้ศึกษา พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการ โดยสอบถามผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศในสหรัฐอเมริกา พบว่า พฤติกรรมที่ทำให้การบริหารงานวิชาการมีสมรรถนะสูง เนื่องจากการส่งเสริมให้ครูมีความสามารถเพิ่มขึ้น ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคหลายวิธี ให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการอบรม สาคิตวิธีสอน อภิปรายปัญหาการสอนในที่ประชุมให้ครูในโรงเรียนสลับเปลี่ยนการเยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการณ์สอน จัดหาวิทยากรมาช่วยในการประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดปฐมนิเทศครูใหม่ หาวิธีวิจารณ์งานของครูแบบดีเพื่อก่อ ไม้ให้เสียกำลังใจ ให้ครูมีส่วนร่วมในการเลือกโสตทัศนะวัสดุและอุปกรณ์การสอน ส่งเสริมให้ครูใช้โครงการสอน ประชุมครูเพื่อประเมินผลการเยี่ยมห้องเรียนสอดคล้องกับผลการวิจัยของChapman and Burchfield (1992) ได้วิจัยเรื่องความเชื่อของผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทของพวกเขในการปรับปรุงและพัฒนาการแสดงออกในเชิงวิชาการของนักเรียน พบว่า ผู้บริหารเหล่านั้นมีความเชื่อว่า กิจกรรม 3 ประการ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อการติดตามและนิเทศการสอน การจัดการในโรงเรียนและความสัมพันธ์กับชุมชน มีผลต่อการปรับปรุง และพัฒนาการแสดงออกของนักเรียนในเชิงวิชาการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Marmon (2002) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การกำหนดสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการจัดการศึกษาภายใต้ข้อกำหนดของส่วนกลาง เครื่องมือถูกพัฒนาขึ้น โดยการแก้ไขตามคำแนะนำจากการประชุมร่วมมือของบุคคล ผู้เชี่ยวชาญระดับชาติและนำไปทดลองใช้อีกครั้ง เพื่อขอคำแนะนำในการจัดลำดับในการสำรวจระดับชาติ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะหลักสำหรับผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่กำหนด จำนวน 18 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะด้านการบริหาร การรับบุคคล การแนะนำหลักสูตรทั่วไป หลักสูตรพิเศษ การหาเงินมาช่วยเหลือ การติดตามและประเมินผล การจัดทำของงบประมาณสารสนเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ภาวะผู้นำ การมีวิสัยทัศน์ การจูงใจ การวางแผน การพัฒนาอาชีพ ความสัมพันธ์กับชุมชน การสรรหา การสอนและเทคโนโลยี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุกุล มานะวรพงศ์ (2555, หน้า 117-118) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิชชาวดี ฤชา (2555, หน้า 54-57) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยะของเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน ในเขตอำเภอนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กานดา สังข์ชุม (2556, หน้า 109) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิบัติงานตามแนวทางอิทธิบาท 4 กับสมรรถนะ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพเราะ พัดตาสิงห์ (2554, หน้า 90) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากลางทอง ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ศศิวิมล สุขทนารักษ์ (2554, หน้า 114) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนในเขตอำเภอ คลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า สมรรถนะ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิรมล พันสร (2558, หน้า 96) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แบบภาวะผู้นำ ที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัย มีประเด็นที่จะอภิปรายเพิ่มเติม โดยจำแนกตามรายด้าน ดังนี้

2.1 สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน

ในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีอยุธยา เขต 1 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้ครูได้จัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ เน้นการจัดบรรยากาศ ห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ผลัดและใช้สื่อนวัตกรรม ในการจัดการเรียนรู้ วัดผลประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงอย่างหลากหลายและนำผล

การประเมินไปใช้ในการพัฒนานักเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศศิวิมล สุขทนารักษ์ (2554, หน้า 114) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านงานส่งเสริมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุกุล มานะวรพงศ์ (2555, หน้า 117-118) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิชชาวดี ฤาชา (2555, หน้า 54-57) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กานดา สังข์ชุม (2556, หน้า 109) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิบัติงานตามแนวทางอิทธิบาท 4 กับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิรมล พันสร (2558, หน้า 96) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร และสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตร

ไปใช้ การบริหารจัดการการใช้หลักสูตร การนิเทศ การติดตาม และประเมินผลการใช้ การปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิษขวดี ฤาชา (2555, หน้า 54-57)

ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศศิวิมล สุขทนารักษ์ (2554, หน้า 114)

ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษปทุมธานี เขต 1

ด้านงานส่งเสริมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ

นิรมล พันศร (2558, หน้า 96) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อสมรรถนะ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กานดา สังข์ขุม (2556, หน้า 109) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิบัติงาน ตามแนวทาง อิทธิบาท 4 กับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุกุล มานะวรพงศ์ (2555, หน้า 117-118) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร

โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.3 สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน

ในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารให้การช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวก

ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติภารกิจการสอนได้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้ให้สูงขึ้น มีกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Nolte (1966 อ้างถึงใน ประอร พันธุ์เตี้ย, 2554, หน้า 135) ได้ศึกษา พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการ โดยสอบถามผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศในสหรัฐอเมริกา พบว่า พฤติกรรมที่ทำให้ การบริหารงานวิชาการมีสมรรถนะสูง เนื่องจากการส่งเสริมให้ครูมีความสามารถเพิ่มขึ้น ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคหลายวิธี ให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการอบรม สาธิตวิธีสอน อภิปรายปัญหาการสอนในที่ประชุมให้ครูในโรงเรียนสับเปลี่ยนการเยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการณ์สอน จัดหาวิทยากรมาช่วยในการประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดปฐมนิเทศครูใหม่ หาวิธีวิจารณ์งานของครูแบบดีเพื่อไม่ให้เสียกำลังใจ ให้ครูมีส่วนร่วมในการเลือกวัสดุ และอุปกรณ์การสอน ส่งเสริมให้ครูใช้โครงการสอนประชุมครูเพื่อประเมินผลการเยี่ยมห้องเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chapman and Burchfield (1992) ได้วิจัยเรื่อง ความเชื่อของผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทของพวกเขาในการปรับปรุงและพัฒนาการแสดงออกในเชิงวิชาการของ นักเรียน พบว่า ผู้บริหารเหล่านั้นมีความเชื่อว่ากิจกรรม 3 ประการ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อการติดตามและนิเทศการสอน การจัดการในโรงเรียนและความสัมพันธ์กับชุมชน มีผลต่อการปรับปรุงและพัฒนาการแสดงออกของนักเรียนในเชิงวิชาการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุกุล มานะวรพงศ์ (2555, หน้า 117-118) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหาร โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 1 ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศศิวิมล สุขทนารักษ์ (2554, หน้า 114) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านงานนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิชชาวดี ฤชา (2555, หน้า 54-57) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 1 ด้านผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนิเทศการเรียนรู้อุ้ในสถานศึกษาได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.4 สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน

ในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและรายช้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สามารถส่งเสริมบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในกลุ่มครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของไพเราะ พัดตาสิงห์ (2554, หน้า 90) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุกุล มานะวรพงศ์ (2555, หน้า 117-118) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 1 ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิษชาวดี ฤชา (2555, หน้า 54-57) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำอ้อมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำอ้อมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านผู้บริหารสถานศึกษาสามารถส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิรมล พันสร (2558, หน้า 96) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ

ในระดับสูงมาก สมรรถนะการบริหารงานวิชาการก็อยู่ในระดับสูงมากด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกับ ฉัตรชัย ไชยมงค์ (2552, หน้า 92) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ศศิวิมล สุขทนารักษ์ (2554, หน้า 114) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ ไพเราะ พัดตาสิงห์ (2554, หน้า 90) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารกำหนดการจัดงบประมาณและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดการจัดงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การจัดการระดมทรัพยากร

ทางการศึกษา และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย

1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารจัดให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และครบวงจร โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและนำผลจากการติดตามประเมินผลนั้นมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3 ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแสดงความรู้ความสามารถเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้

1.4 ด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการสร้างระบบนิเทศภายใน การติดตามผลงานและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการสร้างระบบนิเทศภายใน และติดตามผลการทำงานของครูเป็นระยะ มีการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีขึ้น ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

1.5 ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการตัดสินใจ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้รอบรู้อยู่เสมอ มีความสามารถตัดสินใจฉับพลันได้ทันที แต่สุขุมรอบคอบละเอียดถี่ถ้วน

1.6 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลให้ได้มาตรฐาน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงเครื่องมือการประเมินผลคุณภาพการศึกษาที่หลากหลายและให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลผลิต คือ นักเรียนเป็นผู้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นที่ยอมรับของสังคม

2. จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 สามารถนำมาเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณในการผลิตสื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณในการผลิตสื่อและนวัตกรรม ไม่ว่าจะเป็นนโยบาย โครงการฝึกอบรมให้แก่ครูผู้สอน เพื่อนำไปใช้ในการผลิตสื่อและนวัตกรรมที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน

2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำการวิเคราะห์หลักสูตร และสามารถนำไปใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเตรียมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรว่าจะดำเนินการโดยวิธีใด มีการวางแผนงานเพื่อให้หลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบและมีขั้นตอน การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร และสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตร สถานศึกษา จะทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย มีการส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม

2.3 ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีเทคนิคและวิธีการที่หลากหลายในการนิเทศ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจเทคนิคและวิธีการนิเทศที่ดี นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีบทบาทหน้าที่และแนวทางการปฏิบัติงานตามภารกิจของตน เพื่อประสานการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

2.4 ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารติดตามให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาครูด้านการวิจัยด้วยวิธีการที่หลากหลาย และคอยติดตามให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารจะต้องนำข่าวสารความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมาให้ครูทราบอยู่เสมอ แต่งตั้งคณะทำงานด้านงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นที่ปรึกษาแก่ครู

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี

4. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา
โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

บรรณานุกรม

- กรองทอง จิระเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ชารอักษร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
คำสั่งที่ สพฐ 293/2551. เข้าถึงได้จาก http://www.curriculum51.net/viewpage.php?t_id=64
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *คำอธิบายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4
แนวการจัดการศึกษา*. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/hp-vichai/ex-prb05-4.htm>
- กัญญ์รัชการย์ นิลวรรณ. (2553). *องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- กิตติวรรณ แสนโท. (2556). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง.
วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น*.
- เกษราภรณ์ ภูมรินทร์. (2556). *สภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนในอำเภอละแม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*.
- ฉันท ชาติทอง. (2550). *เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา*. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จริยา เกดียงมณี. (2552). *การศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*.
- จรูณี เก้าเอียน. (2557). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการ
ปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- จอมพล มงคลวานิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ:
วีพริ้นท์ (1991).

- จักรกฤษ วงศ์ชาติ. (2551). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). ทฤษฎีและการปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: นีลพอยท์.
- จิราวรรณ จันทร์แย้ม. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี.
- ฉัตรชัย ไชยมงคล. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2556). การนิเทศการศึกษา. ปัตตานี: สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2555). ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษา. คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ดุสิตา เกรือคำปิว. (2551). ลักษณะคุณภาพชีวิตการทำงาน ลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ วัฒนธรรมองค์กรกับการลาออกของพยาบาล โรงพยาบาลรามาริบัติ โรงพยาบาลวิชัยยุทธ และสถาบันมะเร็งแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทองทิพภา วิริยะพันธ์. (2550). การบริหารทีมงานและการแก้ปัญหา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สหธรรมจำกัด มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ชร สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูปทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- นพวงา วิภักดิ์. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผล โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

- นภคธ รัมโพธิ์ และคณะ. (2550). *เครื่องมือการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นวกัทร อูทัยรัตน์. (2552). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก*. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นาวา สุขรมย์. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิภาพสอนของครู โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- นิรมล พันสร. (2558). *แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ประอร พันธุ์เตี้ย. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนวศัพทราชาธรรมกับการบริหารงาน วิชาการใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ปรีชา รุ่งเรือง. (2550). *ระดับการดำเนินงานตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบที่ 2 ของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ผกากรอง ศรีประไพ. (2558). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พงศ์เทพ จิระโร. (2559). *หลักการวิจัยทางการศึกษา*. ชลบุรี: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- พรพิศ อินทระสุระ. (2551). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พิชชาวดี ฤชา. (2555). *สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำอ้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2551). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนในการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพิชญา จงเกียรติกาญจน์. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- พิชญ์ฟองศรี. (2551). *วิจัยชั้นเรียน: หลักการและเทคนิคปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ไพเราะ พัดดาสิงห์. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2557). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). ชลบุรี: มนตรี.
- ภิญญาดา เกิดศิลป์. (2551). *การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- มนสิข สิทธิสมบูรณ์. (2550). *ชุดฝึกปฏิบัติการเหนือตำรา: การทำวิจัยในชั้นเรียน*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- รัชดาพร วรรณจันทร์. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วัชรวิภา เล่าเรียนดี. (2553). *นิเทศการสอน*. นครปฐม: โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วีรชาติ วิชาศรี. (2550). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ศศิวิมล สุขทนารักษ์. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรบุรี.
- ศาลินา บุญเกื้อ. (2551). *การวิเคราะห์ภาวะผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบของการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2553). *วิกฤตติการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สมพงษ์ ลอยลม. (2550). *การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สมาน อัสวภูมิ. (2552). *การบริหารการศึกษาสมัยใหม่: แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สมุทพร ชำนาญ. (2559). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา: ทฤษฎีและปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ระยอง: บี.อาร์.การพิมพ์.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. (2559 ก). รายงานการประชุมผู้บริหาร
สถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ครั้งที่ 2/2559
ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2558.
เข้าถึงได้จาก http://202.143.143.230/web_th/wp-content/uploads/2016/04/meet2-59.pdf
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. (2559 ข). ข้อมูลทั่วไปของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. เข้าถึงได้จาก
http://202.143.143.230/web_th/?page_id=2
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร
และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายกำหนด
หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.
กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.). (2559). ความหมายของสมรรถนะ.
เข้าถึงได้จาก <http://www.ocsc.go.th/ocsc/th>
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2550). มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์
การพิจารณาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2
(พ.ศ. 2549-2552). กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549 ก). คู่มือการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549 ข). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:
สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษา
ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พริกหวาน.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552 ก). เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวทางบริหารจัดการหลักสูตร. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552 ข). *เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์. (2556). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 7(2), 4.
- สุชีพ เสาเกิด. (2550). *การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ผ่านการประเมิน
คุณภาพ จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา กรณีตัวอย่าง
3 โรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*.
- สุพชาติ ชุ่มชื่น. (2553). *ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*.
- สุภรณ์ สีทอง. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน:
กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านตึก โรงเรียนบ้านดงยาป่า และโรงเรียนม่อนจำศีล.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*.
- อนุกุล มานะวรพงศ์. (2555). *สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*.
- อนุชา ผารี. (2557). *การพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารงานวิชาการ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*.
- อรุณ มาตรีทอง. (2552). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมวิจัยในชั้นเรียน
ของสถานศึกษาในอำเภอละแม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร
เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*.

- อัญชลี ธรรมะวิจิตร. (2552). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา*. เข้าถึงได้จาก <https://panchalee.wordpress.com/2009/04/28/education-plan/>
- อารมณีนัน นวนจิตร. (2551). *นวัตกรรมการศึกษา: การนิเทศแบบเชิงชุมชน*. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ.
- Bozman, C. E. (2011). *The effects of principals' leadership styles, teacher efficacy and teachers' trust in their principals on student achievement*. Doctoral Dissertation. (Education). Tennessee : Tennessee State University.
- Carter, C. J. & Klotz, J. (1990). What principles must know before assuming the role of instructional leader. *BASSP bulletin*, 4(6), 36-41.
- Chapman, D. W. & Burchfield, S. (1992). *Headmasters beliefs about their role in improving student performance*. Tallahassee: Florida State University.
- Dubois, D. D. & Rothwell, W. J. (2004). *Competency-based human resource management*. California: Davies-Black Publishing,
- Glickman C. D., Gordon, S. P., & Jovita, M. R. (2001). *Supervision and instruction leardership a developmental approach*. The United States of America: Allyn and Bacon.
- Huber, D. L. (2006). *Leadership and nursing care management* (3rd ed.). Philadelphia: Saunders Elsevier.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970, Autumn). *Determining sample size for research activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 608-610.
- Marmon, D. H. (2002). *Core competencies of professional service providers in federally Funded education programs*. The University of Tennessee.
- McEwan, E. K. (2003). *Ten traits of highly effective principals: From good to great performance*. Thousand Oaks, California: Sage.
- Murphy, P. E. (1999). *Teachers perceptions of elementary school principals as instruction a leaders in reading*. Ed. D. Dissertation, Faculty of the Graduate School, University of Pacific.
- Nadaillac. (2003). *Competency system*. Retrieved from <http://competency.rmutp.ac.th>
- Oliva, P. F. (2001). *Supervision for today's schools* (6th ed.). New York: JohnWilly and Sons.
- Owens, J. M. (2004). *Basic principles of curriculum and instruction Chicago: The university of Chicago press*. n.p.

- Spilito, J. P. (1990). The instructional leadership behavior of principals in middle school in carifornia and the impact of implementation on academic achievement.
Dissertation Abstract International, 51(12), 3986-A.
- Van, D. I., & Kruger, A. G. (2003). *An Educator's guide to school management skills*. Pretoria: Van Schaik.
- Vasile, M., & Rachmaler, W. (2004). *Teachers perception of principals as instructional leaders in Alabama reading initiative school*. University of South Alabama.
- Wheelen, T. L. & Hunger, J. D. (2002). *Organization theory psychology*. New York: Mcmillan.
- Wildy, H. & Dimmock, C. (1993). Instructional leadership in primary and secondary school.
Journal of Educational Administration, 31(21), 43-61.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ว. 127

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

27 มกราคม พ.ศ. 2560

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

เรียน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. คำโครงการวิจัย
2. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีความเห็นชอบ
ให้นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย
ดังรายนามต่อไปนี้

นางสาวสิริพร ทองประเสริฐ รหัส 58950140

งานนิพนธ์เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยมี ดร.ธนวิน ทองแพง เป็นประธานกรรมการควบคุม
งานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว
เป็นอย่างดี จึงขอกความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิสิต
ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร 0-3810-1025

โทรสาร 0-3874-581

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ว. 128

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

27 มกราคม พ.ศ. 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้มีความเห็นชอบให้นิติระดับบัณฑิตศึกษา
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์
ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือดังรายนามต่อไปนี้

นางสาวสิริพร ทองประเสริฐ รหัส 58950140

งานนิพนธ์เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ
สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยมี ดร.ธนวิน ทองแพง เป็นประธานกรรมการควบคุม
งานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขออนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวก
ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร 0-3810-1025

โทรสาร 0-3874-581

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ว. 129

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

27 มกราคม พ.ศ. 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้มีความเห็นชอบให้นิติระดับบัณฑิตศึกษา
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์
ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยดังรายนามต่อไปนี้

นางสาวสิริพร ทองประเสริฐ รหัส 58950140

งานนิพนธ์เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยมี ดร.ธนวิน ทองแพง เป็นประธานกรรมการควบคุม
งานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขออนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวก
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร 0-3810-1025

โทรสาร 0-3874-581

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นเครื่องมือในการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน อำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน

ของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ขอให้ท่านพิจารณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน สมบูรณ์ครบถ้วน ซึ่งจะช่วยให้ผลสรุปน่าเชื่อถือและนำไปใช้ประโยชน์ได้

3. แบบสอบถามนี้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ข้อมูลจากการตอบคำถามจะเก็บเป็นความลับ คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่าน และโรงเรียนของท่านแต่อย่างใด

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน ด้วยดีและขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวสิริพร ทองประเสริฐ

นิติระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอแก่งหางแมว
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับภาวะผู้นำ
ตามความเป็นจริงเพียงข้อเดียว

- 5 คะแนน หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด
4 คะแนน หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก
3 คะแนน หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
2 คะแนน หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อย
1 คะแนน หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ระดับภาวะผู้นำ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
1	ผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และสภาพความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม					
2	ผู้บริหารมีการจัดทำแผนปฏิบัติการรายปี เพื่อให้การดำเนินการสำเร็จตามเป้าหมาย					
3	ผู้บริหารประสานความร่วมมือให้ผู้ปกครองและบุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ					
4	ผู้บริหารกำหนดการจัดงบประมาณ และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ					
5	ผู้บริหารกำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาทุกคนรับผิดชอบ และดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ					

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ระดับภาวะผู้นำ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านการพัฒนาหลักสูตร						
6	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตร					
7	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการปรับปรุงหรือพัฒนาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น					
8	ผู้บริหารดำเนินการนิเทศภายใน เพื่อกำกับติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีระบบ					
9	ผู้บริหารจัดให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อปรับปรุง พัฒนาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น					
10	ผู้บริหารได้จัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา					
ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา						
11	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน					
12	ผู้บริหารให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
13	ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่ครูและนักเรียน					

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ระดับภาวะผู้นำ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
14	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศและมีความรู้สึกรักและเป็นเจ้าของ					
15	ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา					
ด้านการพัฒนาบุคลากร						
16	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนตำแหน่ง					
17	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาต่อ/ฝึกอบรม/ศึกษาคูงาน					
18	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีความชำนาญทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีโดยการจัดหางบประมาณสนับสนุน					
19	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการสร้างระบบนิเทศภายใน การติดตามผลงานและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน					
20	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน					
ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ						
21	ผู้บริหารมีความสามารถในการตัดสินใจ					
22	ผู้บริหารแสดงให้เห็นเป้าหมายของการทำงานและการวางแผนในอนาคตได้อย่างชัดเจน					
23	ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี					

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ระดับภาวะผู้นำ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
24	ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการทำงาน ปรับตัวเข้าได้กับ ทุกสถานการณ์					
25	ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ สามารถทำให้ ผู้ใต้บังคับบัญชายินยอมให้ความร่วมมือ เชื่อ ฟังและยกย่อง					
ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา						
26	ผู้บริหารมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการ ประเมิน จัดทำแผนการวัดผลและประเมินผล					
27	ผู้บริหารมีการพัฒนาเครื่องมือการประเมินผล ให้ได้มาตรฐาน					
28	ผู้บริหารส่งเสริมการประเมินคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
29	ผู้บริหารประเมินแบบมีส่วนร่วม					
30	ผู้บริหารติดตามตรวจสอบผลการประเมิน และนำไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนาต่อไป					

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหาร
สถานศึกษาอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี
เขต 1

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับสมรรถนะ
ตามความเป็นจริงเพียงข้อเดียว

5 คะแนน หมายถึง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ	ระดับสมรรถนะ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้						
1	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน					
2	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน					
3	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน					
4	ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณในการผลิตสื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน					
5	ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้					

ข้อที่	สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ	ระดับสมรรถนะ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
6	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร					
7	ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ สามารถให้คำปรึกษาแนะนำการใช้หลักสูตรได้					
8	ผู้บริหารจัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ					
9	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำการวิเคราะห์หลักสูตรและสามารถนำไปใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้					
10	ผู้บริหารนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร					
ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา						
11	ผู้บริหารวางแผนและมีปฏิทินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ					
12	ผู้บริหารมีเทคนิคและวิธีการที่หลากหลายในการนิเทศ					
13	ผู้บริหารนิเทศด้วยบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร					
14	ผู้บริหารจัดทำเครื่องมือการนิเทศภายในได้อย่างเหมาะสม					
15	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการสอน					

ข้อที่	สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ	ระดับสมรรถนะ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้						
16	ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาครูด้านการวิจัย ด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
17	ผู้บริหารมีนโยบาย โครงการ สนับสนุนครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน					
18	ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน					
19	ผู้บริหารติดตามให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน					
20	ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาปรับใช้พัฒนาการเรียนการสอน					

ขอขอบพระคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางที่ 15 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการ
 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี
 เขต 1

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1.	.57	16.	.56
2.	.54	17.	.44
3.	.47	18.	.70
4.	.71	19.	.73
5.	.75	20.	.53
6.	.65	21.	.70
7.	.78	22.	.71
8.	.78	23.	.70
9.	.63	24.	.80
10.	.66	25.	.63
11.	.70	26.	.70
12.	.55	27.	.72
13.	.62	28.	.63
14.	.71	29.	.70
15.	.57	30.	.72

หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96

ตารางที่ 16 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสมรรถนะการบริหาร
งานวิชาการ โรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)
31.	.72	41.	.61
32.	.75	42.	.68
33.	.82	43.	.76
34.	.76	44.	.84
35.	.73	45.	.86
36.	.78	46.	.74
37.	.76	47.	.79
38.	.79	48.	.66
39.	.82	49.	.73
40.	.79	50.	.76

หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวสิริพร ทองประเสริฐ
วัน เดือน ปี เกิด	1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	34/6 ถนนเทศบาลสาย 3 ตำบลขลุง อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี 22110
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2559-ปัจจุบัน	ครูผู้ช่วย โรงเรียนบ้านเนินจำปา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2558	ครุศาสตรบัณฑิต (คณิตศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
พ.ศ. 2560	การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา